

**ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE OKUL YÖNETİCİLERİNİN
MİZAH DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN ÖZNEL İYİ
OLUŞU ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Resul Sahetmammedov

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS, 2023

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren bir ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Resul

Soyadı : Sahetmammedov

Bölümü : Eğitim Yönetimi

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe adı: Öğretmen Algılarına Göre Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışları ile Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşu Arasındaki İlişki

İngilizce Adı: The Relationship Between School Administrators' Humorous Behaviours and Teachers' Subjective Well-Being According to Teachers' Perceptions

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Resul Sahetmammedov

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Resul Sahetmammedov tarafından hazırlanan “Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin mizah davranışları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasındaki ilişki” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Fatih ŞAHİN

(Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

.....

Başkan: Doç. Dr. Didem KOŞAR

(Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi)

.....

Üye: Dr. Öğretim Üyesi. Onur ERDOĞAN

(Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi: 19/07/2023

Bu tezin Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

Aileme...

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sürecinde desteğini ve yardımını esirgemeyen, tökezlediğim yerlerde çalışmamın devam edebilmesi için bana yol gösteren, bilgisiyle beni yönlendiren ve her daim iletişim halinde olduğum danışman hocam Doç.Dr. Fatih Şahin'e teşekkürü borç bilirim.

Yüksek Lisans öğrenimim süresince paylaştıkları bilgi ve tecrübeleriyle ufkumu genişleten tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Tezimin veri toplama sürecine katılarak, görüşlerini paylaşan öğretmenlere teşekkür ederim.

Hayatım boyunca beni destekleyen değerli annem ve babama, tez sürecinin her aşamasında bana destek olan eşim Uruk'a teşekkürü borç bilirim.

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE OKUL YÖNETİCİLERİNİN MİZAH DAVRANIŞLARI İLE ÖĞRETMENLERİN ÖZNEL İYİ OLUŞU ARASINDAKİ İLİŞKİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Resul Sahetmammedov

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ağustos, 2023

ÖZ

Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin mizah davranışları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu araştırma nicel olarak korelasyonel modelde tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinin merkez ilçelerinde resmi okullarda görev yapan 442 öğretmenden oluşmaktadır. Katılımcılar tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. “Mizah Davranışlar Ölçeği” ve “Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği” kullanılarak araştırmadaki veriler elde edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, değişkenlerde bazı demografik değişkenlere göre farklılaşma olup olmadığının belirlenmesinde T-testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Hiyerarşik Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları öğretmenlere göre okul yöneticilerinin mizah davranışlarını orta düzeyde göstermektedirler. Öğretmenlerin Öznel İyi Oluş düzeyleri ise yüksek düzeyde saptanmıştır. Okul yöneticilerin mizah davranışları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasındaki ilişki incelendiğinde ise olumsuz mizah tarzlarının (alaycı mizah ve reddedici mizah) ve mizahi olmayan tarzın öğretmenlerin iyi oluşlarıyla negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Regresyon analizi sonucuna göre ise olumsuz mizah tarzları öğretmen öznel iyi oluşunu anlamlı düzeyde yordamaktadır. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, okul yöneticisinin olumlu mizah kullandığını düşünen

öğretmenlerin öznel iyi oluş algıları yüksek çıkmıştır. Öğretmenini mutlu görmek isteyen okul yöneticilerinin olumlu mizaha baş vurmaları mizah yönlerini geliştirmeleri gerektiğini söyleyebiliriz. Araştırma farklı paydaş görüşleri dahil ederek nitel ve karma yöntemlerle tekrar edilmesi ile birlikte alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler : Mizah tarzları, Öğretmen Öznel iyi Oluş.

Safya Adedi : xvi + 69

Danışman : Doç. Dr. Fatih ŞAHİN

**THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADMINISTRATORS'
HUMOROUS BEHAVIOURS AND TEACHERS' SUBJECTIVE
WELL-BEING ACCORDING TO TEACHERS' PERCEPTIONS**

(M.S. Thesis)

Resul Sahetmammedov

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

August, 2023

ABSTRACT

This study, aimed at examining the relationship between school administrators' humorous behaviors and teachers' subjective well-being according to teacher perceptions, was designed using a quantitative correlational model. The sample of the study consisted of 442 teachers working in public schools in the central districts of Ankara province. Participants were determined using stratified sampling method. Data for the study were obtained using the "Humor Behavior Scale" and "Teacher Subjective Well-Being Scale." Descriptive statistics, t-test to determine whether there were differences according to some demographic variables, Pearson's product-moment correlation coefficient, and hierarchical regression analysis were used in data analysis. The research findings indicate that according to teachers, school administrators display a moderate level of humorous behaviors. However, teachers' levels of subjective well-being were found to be high. When examining the relationship between school administrators' humorous behaviors and teachers' subjective well-being, negative humor styles (sarcastic humor and rejecting humor) and non-humorous style were found to have a negative and significant correlation with teachers' well-being. Regression analysis results also indicate that negative humor styles significantly predict teacher subjective well-being. Based on the research findings, teachers who perceive their school administrators as

using positive humor had higher levels of subjective well-being. It can be suggested that school administrators who aim to see their teachers happy should resort to positive humor and develop their humorous aspects. It is believed that repeating the research by including different stakeholder views through qualitative and mixed methods will contribute to the field.

Keywords : Humor styles, Teacher, Subjective well-being.

Pages : xvi + 69

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Fatih ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xvi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi	5
Sayıtlar	6
Sınırlılıklar	6
Tanımlar	7

BÖLÜM II	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
Mizah.....	8
Mizah Kuramları	9
Üstünlük Kuramları (Superiority Theories).....	10
Uyuşmazlık Kuramı (Incongruity Theories)	10
Rahatlama Kuramı (The Theory of Feeling Comfort)	11
Mizahın Örgüt Yaşamına Etkisi	12
Mizahın Okul Yaşamına Etkisi	13
Mutluluk	14
Öznel İyi Oluş	15
Örgütsel Yaşamda Öznel İyi Oluş.....	16
BÖLÜM III.....	18
YÖNTEM	18
Araştırmanın Modeli	18
Evren ve Örneklem.....	18
Veri Toplama Araçları	21
Mizah Davranışları Ölçeği.....	21
Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği	22
Verilerin Toplanması.....	24
BÖLÜM IV	26
BULGULAR VE YORUM	26
Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına Yönelik Algı Düzeylerinin İncelenmesi	26
Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi	27

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algıları ile Yaş, Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi	28
Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi	29
Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre İncelenmesi.....	30
Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre İncelenmesi	31
Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Göre İncelenmesi	32
Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarını ile Yaş, Mesleki Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi	33
Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Göre İncelenmesi	34
Öğretmen Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Göre İncelenmesi.....	34
Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Göre İncelenmesi	34
Mizah ve Öznel İyi Oluş Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	35
Mizah Anlayışının Öznel İyi Oluşu Yordama Düzeyi	36
BÖLÜM V	38
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	38
Tartışma.....	38
Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Algı Düzeyleri Üzerine Tartışma	38
Öğretmenlerin Okul Müdürlerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Algı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine Dair Tartışma	39
Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşuna Göre Algı Düzeylerine İlişkin Tartışma	41

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluş Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine Dair Tartışma	42
Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışları ve Öğretmen Öznel İyi Oluşu Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma.....	44
Sonuç	45
Öneriler	46
Araştırmacılara Öneriler.....	46
Uygulayıcılara Öneriler	46
KAYNAKLAR	48
EKLER	62
EK-1. Veri toplama Araçları.....	63
EK-2. Ölçek Kullanım İzinleri	67
EK-3. Etik Kurul Onayı	68
EK-4. MEB araştırma İzin Yazısı	69

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ankara Merkez İlçelerde Bulunan Resmi Ortaokul ve Öğretmen Sayıları.....	19
Tablo 2. Ankara Merkez İlçelerde Araştırmaya Dâhil Olan Resmi Ortaokul ve Öğretmen Sayıları	19
Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	20
Tablo 4. Mizah Davranışları Ölçeğine İlişkin Güvenirlilik Verileri.....	22
Tablo 5. Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeğine İlişkin Güvenirlilik Verileri	23
Tablo 6. Ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri, Z puanları	24
Tablo 7. Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına Yönelik Algı Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları.	26
Tablo 8. Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarına göre T-testi Sonuçları.....	27
Tablo 9. Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algıları ile Yaş, Mesleki Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Arasındaki Korelasyon Sonuçları	28
Tablo 10. Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları	29
Tablo 11. Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları	30
Tablo 12. Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait ANOVA Sonuçları	31
Tablo 13. Öğretmenlerin Öznel iyi Oluş Algı Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları. .	32
Tablo 14. Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları	32

Tablo 15. Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algıları ile Yaş, Mesleki Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Arasındaki Korelasyon Sonuçları	33
Tablo 16. Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları	33
Tablo 17. Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları	34
Tablo 18. Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait ANOVA sonuçları	34
Tablo 19. Mizah ve Öznel İyi Oluş Puanları Arasındaki İlişkiler	35
Tablo 20. Mizah Anlayışının Öznel İyi Oluşu Yordama Düzeyi Tablosu.....	37

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AFA	Açımlayıcı Faktör Analizi
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
ANOVA	Analysis of Variance
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
N	Örneklem Büyüklüğü
t	Dağılım Değeri
p	Anlamlılık Değeri
SS	Standart Sapma
sd	Standart Değer
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
SH	Standart Hata
MDÖ	Mizah Davranışlar Ölçeği
ÖÖİÖÖ	Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına, tanımlarına ve konu ile ilgili araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Problem Durumu

Mizah olgusu insanoğlu var olduğundan bu yana kişilerarası iletişimde önemli bir yere sahiptir. Bununla beraber mizah yapmak, üstün kişilik özelliği olarak kabul edilebilmektedir (Yerlikaya, 2003). Mizah ilk çağlardan itibaren varlık göstermiş olsa bile insanların içerisinde yaşadığı dönem, toplum, kültür ve teknolojik gelişimlere göre değişim göstermektedir. Farklı bağlamlarda mizah bazen olumlu bir davranış şekli olarak tanımlanırken bazen de olumsuz özellik olarak görülmektedir. Mizahın kültürel farklılıklara göre değiştiğini savunan araştırmacılar insanın gülme durumunun evrensel olduğunu ama fiziksel ve sosyal farklılıklara göre değişebileceğini söylemişlerdir. Dolayısıyla mizah içeren bazı komik ifadeler belli bir coğrafyada ortaya çıkabileceği gibi belli bir zamana özgü de olabilmektedir (Rosenthal, 2020). Diğer taraftan mizah öncelikle eğlendirme, hoşça vakit geçirme ya da komik noktaları göz önüne serme gibi işlevlerinin yanında toplumsal olarak yönetici durumunda olan kimseleri, grupları ya da bireysel olarak insanları bazen komik bir şekilde destekleme veya onlara muhalefet etme işlevini de yerine getirmektedir (Boz, 2014).

İster destekleme anlamında ister muhalefet etme anlamında mizahın farklı boyutları araştırmacıların her zaman ilgisini çekmiş ve bu konuda farklı bağlam ve içeriklerde çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Araştırmalardan bazıları mizahın kökenine, kaynağına vurgu yapmaktadır. Örneğin, mizahın biyolojik boyutuna odaklanan bir araştırma, tarihsel süreç

içerisinde vücudunda kan oranı fazla olan insanların mizaha daha yatkın olduğunu iddia etmektedir (Forbes, 1997). Mizahın toplumda neyin gülünebilir ya da neyin gülünemez olduğuna dair uzlaştırıcı bir özelliği de vardır (Güney, 2021).

Mizahın bireysel veya psikolojik boyutunu ele alan söz konusu araştırmalardan bazıları mizah ile gülmenin bireysel sağlığa ve mutluluğa olumlu etkisinin olduğuna ve insanlar arası ilişkide güçlendirici etkiye sahip özelliğine, aynı zamanda direnç ve baş edebilme gücünü artırdığına işaret etmektedir (Chauvet & Hofmeyer, 2007). Mizah ile ilgili yapılan çalışmalarda mizahın pozitif etkisi ön plana çıkarılmıştır. Bu bağlamda mizah bireyin kişisel gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan araştırmaların çoğunda mizah duygusu sahip kişilerin genel olarak iyimser ve çoğu zaman stresle baş edebilme başarısına sahip olduğu kanıtlanmıştır (Recepoglu, 2008). Örneğin kişinin kendine gülebilmesi, bir insanın sahip olması gereken niteliklerden biri olarak değerlendirilmektedir (Frankl, 1985). Allport (1961) çalışmasında mizahı gelişmiş ve sağlıklı bir kişilik özelliği olarak görmektedir. Bazı araştırmacılar ise mizahı kendini gerçekleştiren bir bireyin özelliği olarak ifade etmektedir (Rogers, 1961). May (2009) gibi mizahın kişinin benlik duygusunun oluşmasına yararı olduğunu savunan araştırmacılar da vardır. Aynı zamanda mizahın bireye olumsuz etkilerin olduğunu araştıran araştırmacılar mizahın kalıplaşmış yargıları yeniden ürettiğini savunmuşlardır. Örneğin Spencer (1989) ABD'deki yükseköğretim kampüslerinde Yahudi öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmalarda mizahın genellikle Yahudi karşıtlığını ve cinsiyet ayrımcılığını körüklediğini çalışmasında belirtmiştir (Spencer, 1989). Goldsmith, (1979) ise psikiyatri kliniğinde bir grup hastayla gerçekleştirdiği çalışmada ölüm ve insanın kendine zarar verme konularını içeren mizah davranışları ile intihar eğilimi arasında yadsınamayacak bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Bu gibi araştırmalar da ortaya koymaktadır ki mizahın bireye olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de ön plana çıkabilmektedir.

Pek çok kültürde mizahın psikolojik ve fiziksel sağlığa olumlu etkisinin olduğu ve kişilerarası ilişkilerin olumlu yönde gelişmesinde faydalı olduğu düşünüldüğü için sağlıklı bireylerde sahip olunması istenilen bir özellik olarak kabul edilir (İlhan & Bacanlı, 2007). Bunun bir göstergesi olarak mizah anlayışına sahip kişilerin öznel iyi oluşlarının yüksek olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmalardan biri de Martin ve arkadaşlarına (2003) aittir. Söz konusu araştırmanın sonuçlarına göre katılımcı ve kendini geliştirici mizah kullanan kişilerin öznel iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Martin, Puhlik-Doris, & Larsen, 2003). Öznel iyi oluş ve mizah arasındaki ilişkiyi araştıran bir başka çalışmada ise mizahın özsaygı ile olumlu yönde ilişkisinin olduğu ve depresyonla

ise olumsuz ilişkisinin olduğu sonucuna varılmıştır (Vilaythong, Arnau, Rosen ve Maccaro, 2003). Günümüz psikolojik araştırmalarının pek çoğunda mizah duygusu iyi oluşu geliştiren olumlu ve istenilen bir kişilik özelliği olarak ele alınmıştır (Kuipeh & Martin, 2010; Thorson & Powell, 1993). Araştırmacılar bu bağlamda mizah duygusuna sahip olan kişilerin aynı zamanda daha fazla iyimser, kendine olan güvenin yüksek olması ve başkalarıyla daha sağlıklı ilişki kurabilen kişilik özelliklilerine sahip olduğunu vurgulamışlardır (İlhan & Bacanlı, 2007).

Mizah günümüzde insanların kendi aralarında kullandığı gibi örgütlerde de aktif şekilde kullanılmaktadır. Mizahın hayatımızın hemen hemen her noktasında olması ve bunun sonucunda geniş kapsamlı sonuçlara sebebiyet vermesi örgüt hayatında da mizahın aktif bir şekilde kullanılmasına olanak sağlamıştır (Büyükyılmaz, 2018). Mizahın bireysel etkilerinin yanı sıra örgüt bağlamında da mizahı ele alan çok sayıda araştırma vardır. Bu araştırmalarda mizahın örgüt yapılarına etkisinin genel olarak olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Cooper, 2008 yılında yapmış olduğu çalışmasında mizahın örgüt ikliminde ekip çalışmasını güçlendirici ve kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olduğu sonucuna varmıştır. Holmes (2007) ise örgüt ikliminde mizah kullanımının ekip çalışmasının yaratıcılık özelliğini artırdığı ile ilgili bulgular elde etmiştir. Mizahın örgüt yaşamında önemli etkisinin örgüt içerisindeki çalışanların yaşamış oldukları stres ile baş edebilmelerine yardımcı olduğu ortaya konulmuştur (Cann, Watson, & Bridgewater, 2014). Aynı zamanda mizahın örgüt kültürünün sağlıklı bir şekilde devam etmesine ve örgütün üretim verimliliğine olumlu yönde katkı sağladığı görülmektedir. Diğer taraftan, örgütsel olarak kullanılan mizahi davranışlar, kişilerarası ilişkiler kurulmasına ve geliştirilmesine fayda sağlamakta, bununla birlikte gruplar arası iletişimi olumlu etkilemekte, örgüt içerisinde problemlerin çözümüne destek olmaktadır (Romero & Pescosolido, 2008). Mizah doğru zamanda, doğru mekânda ve yerinde kullanıldığı zaman ortamlarda var olan kaygı yüklü havayı dağıtabilme özelliği vardır (Öz, 2010). Mizahı toplum için de faydalı öge olarak ele alan Lowe'a (1986) göre mizah birleştiricidir. Bunun sebebi ise mizah ile gülmek kişiler arasında farklı yakınlıkların oluşmasına sebep olabilmektedir. Mizahın kazandırdığı gülme alışkanlığının toplumu yapılandırma özelliği de bulunmaktadır. Kişinin sosyalleşmesinde mizahın azımsanmayacak tesirinin varlığı da gözlemlenmiştir (Kuiper & Olinger, 1998). Örgüt içerisinde yöneticilerin mizah kullanımı ile örgüt çalışanlarını etkiledikleri görülmektedir (Decker & Rotondo, 1999).

Örgütsel yapının bir örneği de okullardır. Eğitim kurumlarında mizah kullanımının örgüt iklimi açısından birçok faydası olduğunu yapılan çalışmalar göstermektedir (Çelikten & Çelikten, 2018). Yapılan araştırmalarda okul ikliminde mizahın daha çok sınıf ortamındaki etkisi araştırılarak, mizahın yaratıcılığı olumlu şekilde etkileyen iletişim şekli olduğu belirtilmiştir (Berk, 2000; Berwald, 1992; Clouse & Spurgeon, 1995). Örgütsel yaşamda mizah çok önemli yere sahip olmakla birlikte eğitim örgütlerinde mizah konusunun çok fazla çalışılmadığı görülmektedir (Çelikten & Çelikten 2018). Okul ikliminin işleyişindeki yetersizliklerin ya da okullardaki başarının anahtarı okul yöneticileridir (Açıkalın, 1998). Bu bağlamda okul yöneticilerinin mizahi bakış açıları okul ikliminde karşılaşılan sorunların çözümünde, eğitim kurumundaki kişileri motive etmede ve en önemlisi etkili liderlik davranışları sergilemede önemli yere sahiptir (Çelikten & Çelikten 2018).

Birçok kültürde mizahın psikolojik ve fiziksel sağlığa olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir. Olumlu mizahın kullanımı insanların öz güvenini, iyimserliklerini, kişiler arası ilişkilerde karşılaşılabilecek zorlukları önlemede önemli yere sahiptir (Vilaythong vd., 2003). Mizahın bir başka önemli etkisi ise kişide öz yeterlilik inancını daha da yükseltmesidir. Öz yeterlilik ise özel hayatta olsun veya iş hayatında olsun karşılaşılabileceğimiz zorluklarla başa çıkma becerilerinin kullanımını kolaylaştırarak iyi oluşu olumlu yönde etkilemektedir (İlhan & Bacanlı, 2007). Mizah ile ilgili yapılan araştırmalarda mizah duygusu, kaygı, stres ve depresyon ile olumsuz yönde ilişkili iken iyimserlik, özsaygı ve öznel iyi oluş ile olumlu yönde ilişkili bulunmuştur (Kuiper ve Martin, 1998; Nezlek ve Derks, 2001).

Öğretmenlerin öznel iyi oluş seviyelerinin yüksek olmasının toplumlara birçok yararı vardır (Diener ve Ryan, 2009). Uluslararası literatür incelendiğinde mizah ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok araştırma mevcuttur (Kuiper, Grimshaw, Leite ve Kirsh, 2004; Martin, Kuiper, Olinger ve Dance, 1993; Papousek, 2018). Türkiye’de öznel iyi oluşla ilgili araştırmalar incelendiğinde birçok çalışmanın öğrenci öznel iyi oluşuyla ilgili olduğu görülmektedir (Gündoğdu ve Yavuzer, 2012; Osmanoğlu ve Kaya, 2013; Sarı ve Çakır, 2016; Solmaz, 2014; Tuzgöl Dost, 2010; Türkmen, 2012). En önemli unsuru insan olan eğitim örgütlerinde mizah ve öğretmen iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesinin eğitim literatüründeki eksikliğin giderebilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin mizah davranışları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Okul yöneticileri mizah davranışlarını hangi düzeyde sergilemektedir?
- 2) Okul yöneticilerinin mizah davranışları öğretmenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki kıdem, branş ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 3) Öğretmenlerin öznel iyi oluşu hangi düzeydedir?
- 4) Öğretmenlerin öznel iyi oluşu onların cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki kıdem ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?
- 5) Okul yöneticilerinin mizah davranışları ile öğretmenlerin iyi oluşu arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- 6) Okul yöneticilerinin mizah davranışları öğretmenlerin öznel iyi oluşunun anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Araştırmanın Önemi

Mizah hem örgüt yaşamından hem de okul yaşamından önemli yere sahiptir. Okul dâhil olmak üzere tüm örgütlerde örgüt iklimi çalışanlar arasında sıcak, samimi ve içten bir ilişkiye imkân tanıyorsa, bu durumun örgüt içerisindeki paydaşlar aralarında olumlu ilişkiler kurmasına ve olumlu davranışların ortaya çıkmasına katkı sağlaması beklenmektedir. İyi bir mizah anlayışına sahip kişi, insani ilişkilerde resmi ve soğuk iletişimden daha çok sıcak ve samimi bir ortam oluşmasına katkı sağlayabilir (Çelikten & Çelikten 2018). Mizahın bir diğer etkisi ise kişiseldir. Birçok araştırma mizah davranışı ile öznel iyi oluş arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Özbay, Palancı, ve Kandemir, 2012; Panish 2002; Celso, Ebener ve Burkhead 2003).

Psikoloji alanında son yıllarda yapılan araştırmalardan bazıları öznel iyi oluşa odaklanmaktadır. Öznel iyi oluş, bireyin tüm hayatını kapsayan genel bir ruh hali değerlendirilmesi ve iyi bir yaşamın ana unsuru olarak görülmektedir (Park, 2004). Bu noktada sağlıklı nesiller yetiştirmede önemli bir faktör olan öğretmenlerin psikolojik olarak iyi oluşları hem gelecek nesilleri yetiştirmek için hem de bireysel ve bir toplumsal yapı

olarak okul iklimi için önem arz etmektedir. Öğretmenlerin iyi oluşları üzerinde okul yönetiminin de olumlu veya olumsuz etkileri olduğu düşünülmektedir (Çetin, 2019).

Okul yöneticilerinin etkili ve verimli bir yönetim için liderlik, problem çözme ve etkili iletişim gibi bazı okul yönetimini etkileyecek özelliklere sahip olması gerekmektedir. Öğretim kurumlarının verimli şekilde çalışması ve öğretmenlerin iş doyumunun yüksek olması okul yöneticisinin davranışlarına bağlı olabilmektedir. Bu noktada yöneticilerin, öğretmen, öğrenciler ve diğer çalışanlar üzerinde olumlu etkisi olduğu düşünülen mizah anlayışına da sahip olmaları gerekir. İyi bir mizah anlayışına sahip olan okul yöneticileri okullarında daha başarılı, öğretmenlerle iletişime açık, öğretmenlerini cesaretlendiren tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Çünkü okul yöneticileri kurumlarında eğitim ve öğretim sürecinin büyük sorumluluğunu üstlenen öğretmenlerin iyi oluş ve yüksek performans göstermelerine etki etmektedir. Okul yöneticilerinin mizahi özellikleri ile öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi okul yöneticilerinin yetiştirilmesinde ve onların kişisel gelişimlerinin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte bu araştırma söz konusu ilişkinin tespit edilmesi ve mizah ile iyi oluş arasındaki ilişkinin belirlenmesi noktasında daha derinlemesine yapılacak çalışmalara kapı aralamasına imkân vermesi bakımından önemlidir.

Sayıtlar

Araştırmanın temel sayıtları şunlardır:

1. Ölçeğin uygulandığı örneklem, evreni temsil etmektedir.
2. Araştırmada kullanılan ölçekler hedeflenen özellikleri ölçebilme özelliğine sahiptir.
3. Katılımcılar, anket ve ölçek sorularına samimi ve gerçekçi cevaplar vermişlerdir.

Sınırlılıklar

Araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerindeki ortaokullarda çalışan öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Mizah: “Mizah gerek hayatta gerekse sanat ve edebiyatta kullanımı itibarıyla yaşanan gerçekliğe farklı bir bakış açısıyla bakabilen, sorgularken gülümseten, gülümsetirken düşündüren, düşündürürken farklı noktalara dikkatleri çekebilen bir anlatım tarzıdır” (Eker, 2009, s. 54).

İyi oluş: “Öznel iyi oluş, insanların kendi yaşamlarına dair öznel değerlendirmelerine göre tecrübe ettikleri iyi oluş düzeyini tanımlamak için kullanılan bir şemsiye terimidir” (Diener & Ryan, 2009, s. 221).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde kavramsal çerçeve ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Mizah

İnsan var olduğu andan itibaren kendini, çevresini, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel durumu, korkularını, sevgilerini, merak ya da inanışları gibi bütün duygu yoğunluklarını anlatmak için sürekli farklı anlatım dilleri bulma çabası içinde olmuştur (Yardımcı, 2010). Bu çabalardan biri de insanın olayları mizahi bir anlatımla yapmasıdır. Mizah insanın günlük yaşamı için önemli bir işleve sahiptir. İnsanların düşüncelerini ve karşısındaki kişiye olayı mizah yoluyla anlatma yapıldığı zaman daha eğlenceli ve daha anlamlı hale getirebilmektedir. Mizah genel anlamda gülünç durumu ifade eder (Sümer, 2008). Ancak mizah sadece eğlenceden ibaret değildir, aynı zamanda eğlence de mizah anlamına gelmemektedir. (Yılmaz, 2011). Yaşamın gülünç tarafını ifade etme sanatı olarak algılanan mizah, hayatın gerçeklerini de gün yüzüne çıkarmaktadır (Akün, 1997). Mizah, diğer taraftan insan hayatında karşılaşılabileceği problemlerle mücadele etmek, üstesinden gelmek için de kullanılan yöntemlerden biridir (Thorson & Powell, 1993). Mizah hayatın her alanında ciddi olmayıp, bazı durumlara eğlencenin katılabilmesidir (Astedt-Kurki & Isola, 2001).

Mizahın herkes tarafından kabul edilen bir tanımı bulunmamaktadır (Yerlikaya, 2003). Mizahın Latince karşılığı “humor”, Türkçe karşılığı ise gülmecedir. İngilizcede de karşılığı “humor” olup, etimolojik olarak “vücut ısı” anlamına gelmektedir (Küçükbayındır, 2003). Gülmek ve güldürme davranışına aracılık eden olayların tümü anlamında Arapça bir kavram olan mizah, olayların gülünç, alışılmadık, çelişkili yönlerini yansıtmaktadır. Mizah, insanı

söz konusu olaylar üzerinde düşündürme, eğlendirme ya da güldürme sanatı olarak bilinmektedir (Yardımcı, 2010).

Mizahı mizah yapan en önemli konu olayın içinde barındırdığı “komiklik” durumudur. Her bir mizahı davranışın temelinde “aykırılıktan” da bahsedilebilmektedir (Ardınç, 2009). Dolayısıyla mizahı daha farklı anlamlarda, boyutlarda tanımlayan çalışmalar da görmek mümkündür. Örneğin Aslan (2007), mizahı hayatın anlamsız taraflarına ilişkin değerlendirme yapma kabiliyeti olarak ifade etmiştir. Diğer taraftan mizahı bir tepki olarak ele alan tanımlar da vardır. Koestler (1997), mizahı bir uyarının fizyolojik tepkiler seviyesine denk bir tepki yarattığı eylem olarak tanımlamaktadır. Bununla beraber mizahın temelinde komik olaylar olduğu, ancak farklı sosyal kültürel seviyedeki insanların mizahı ya da bu komik olayı tepki aracı olarak kullandığı belirtilmektedir (Rosenthal, 2020). Mizahı bir alay unsuru olarak tanımlayanlar da bulunmaktadır. İngilizlere has güldürücü bir alay şekli bağlamında mizah (Maurois, 1959) karşındakini kırmadan bir tür alay etme biçimi olarak görülmektedir (Türkmen, 1996). Mizahı eleştiri aracı olarak tanımlayanlar ise; çift yönlü olarak mizahın eleştirel düşüncüyü, eleştirel düşüncenin de mizahı geliştirdiğini iddia etmektedirler. Genel anlamda mizah eleştirel bakışın da bir simgesidir (Özdemir, 2010). Tüm bu tanımlamalara rağmen, mizahın psikolojik bir olay/olgu olduğu dolayısıyla mizaha dair genel bir tanımın yapılmasının yanlış olduğunu düşünen görüşler de mevcuttur. Mizahın aykırılık, komiklik, eğlence ve eleştiri gibi birçok anlamda kullanılması nedeniyle mizah olgusuna yönelik farklı kuramlar bulunmaktadır.

Mizah Kuramları

Mizah kavramı kaynağı, nedeni ve sonuçları bakımından farklı anlamlar ifade etmektedir. Ancak mizahı açıklamaya çalışanlar çoğu, genel olarak “insan neye, nasıl, niçin ve neden güler?” gibi sorulara yanıt aramaya çalışmaktadır (Aslan, 2006). Bu noktada sözkonusu sorulara verilen cevaplar değişik bakış açılarından olabilmektedir. Bu bakış açıları farklı kuramlar çerçevesinde ele alınmıştır. Bu kuramlara dahil bilgiler aşağıda özet olarak verilmiştir.

Üstünlük Kuramları (Superiority Theories)

Mizahın genel anlamda bir gülme durumu olduğu varsayılırsa, gülen bir kimsenin ruh halinin ya da keyiflerinin iyi olduğu düşünülmektedir. Mizah yapan kimsenin başkalarına üstün olma durumu söz konusu olabilmektedir. Bu üstün olma durumu üstünlük kuramının temelini oluşturmaktadır. Mizah kuramları içerisinde bu temelden ortaya çıkan üstünlük kuramı mizaha dair en eski kuramların başında gelmektedir (Özer, 2014). Bu kuramı savunan bilim insanlarına göre mizah yapan kişinin diğer insanlara karşı kendilerini birçok açıdan üstün görmektedirler (Oruç, 2007). Bu teoriyi ilk defa söyleyen ve benimseyen düşünürlerin öncüsü Aristoteles'tir. Aristoteles burada gülme/mizah ile alayın benzer şeyler olduğunu Platon'a atfen iddia etmektedir. Bu iki düşünür alay ile mizahın aynı olması nedeniyle mizahın insan karakterine zararlı olabileceğini düşünmektedir. Gülmeye/mizaha ilişkin olarak Aristoteles ve Platon'un öne sürdüğü bu düşüncüyü onların takipçileri daha da genişletmişlerdir. Aristoteles ve Platon gibi Hobbes de alaycı gülmenin insan karakterine zararlı ve gülmenin başkalarına yukardan bakmaya neden olduğunu ve başkalarına gülerek kendini rahatlatma davranışının kötü bir karakter yansıması olduğunu öne sürmüştür (Morreall, 1997). Üstünlük kuramıyla ilgili başka bir görüş ise insanların davranışları ile aptalca alay etmenin mizahın temelini oluşturduğunu söyleyen kuramcılar da bulunmaktadır (Keith-Spiegel, 1972).

Uyuşmazlık Kuramı (Incongruity Theories)

Mizahı açıklayan bir diğer kuram ise uyumsuzluk kuramıdır. Bu kuramı öne sürenlerin başında yine Aristoteles'in olduğu ifade edilmektedir. Aristotel "Retorik" isimli kitabında kişilerde beklenti yaratıp, onlara beklenmedik şekilde tepki vermenin iyi bir güldürme şekli olduğunu savunmuştur. Ancak Aristoteles uyumsuzluk kuramı üzerinde üstünlük kuramı kadar yoğunlaşmamıştır (Morreall, 1997). Uyuşmazlık kuramının önemli isimlerinden biri de Kant'tır. Kant'a göre ister ciddi olay olsun, ister sıradan bir olay olsun kişide beklenti oluşur ve bu olaylar kişinin beklentilerinden farklı şekilde gerçekleşirse, kişinin gülme durumunu ortaya çıkarmaktadır (Özünlü, 1999). Diğer taraftan bu kuram mizahın daha çok düşünsel yönlerini öne çıkarmakta, farklı düşüncelerin biraraya geldiği zaman fark edilmesi sonucunun şaşkınlık yarattığını iddia etmektedir. Bu kuramın asıl amacı olaylarda var olan uyumsuzlukların sonucunda ortaya çıkan gülme olayını incelemektir (Martin, 1998). Bu

kurama getirilen en büyük eleştirilerden biri kuramın bütün gülme durumlarını açıklayamadığı için yetersiz olduğudur (Morreall, 1997).

Rahatlama Kuramı (The Theory of Feeling Comfort)

Rahatlama kuramının kurucusu Descartes olarak kabul edilmektedir (Özer, 2014). Bu kuramda mizah, gerginlikten kurtulma, gerginlikten kurtulduktan sonra bir rahatlama duygusu olarak ifade edilebilmektedir (Keith-Spiegel, 1971). Benzer şekilde mizahın gülerek rahatlama şeklinde genel bir kabulü de bulunmaktadır. Bireyin gülmeden önce içinde biriktirdiği sinirsel enerjisinin açığa çıkararak rahatlama şekili olarak yorumlanmaktadır. Gülerek rahatlama durumunda sinirsel enerjinin açığa çıkacağı gibi aynı zamanda duygusal enerjinin de açığa çıkması da mümkündür (Morreall, 1997).

Mizah, toplumda var olan sosyal, ekonomik, politik baskılara pozitif yaklaşım sergilemek suretiyle ortaya çıkabilmektedir. Mizah ile birlikte insanlar toplumlarda var olan baskıları kırarak ortamın daha eğlenceli hale gelmesini, bir rahatlama durumunun çıkmasını ifade etmektedir. Baskılar sonucu ortaya çıkabilecek olası olumsuzlukları ortadan kaldırarak ortamda olumlu bir atmosfer oluşmasına katkı sağlayabilmektedir (Öngören, 1998).

İnsanlar uzun süre aynı ortamlarda kaldıkları için sıkıntıya düşebilmektedir. Uzun süre böyle bir ortamda kalan birey bir miktar özgürlük istemektedir. Bu özgürlük mizah ile sağlanabileceği düşünülmektedir. Toplumsal baskılardan uzak, mizahın rahatlama duygusunu ortaya koyacak özgür bir konuşma ortamı mizah anlayışıyla ortaya çıkmış ve mizahın rahatlama özelliği olarak belirtilmiştir (Güleç, 2019).

Gülmenin sinirsel enerjiyi açığa çıkardığı da iddia edilmektedir. Gülme ile rahatlama arasında genel olarak ilişkinin varlığı bilinmektedir. İnsan tehlikeli bir durum ile karşılaştıktan sonra, tekrar güvenli bir duruma geçtikten sonra rahatlayarak gülme durumuna geçmektedir (Morreall, 1997). Bu noktada rahatlama teorisinde diğer kuramların birçok unsuru birleşmektedir. Mizahın insanlar ile etkileşim halindeyken ortaya çıkan uyumsuzlukların belli bir yerden sonra zevk vermeye başladığını vurgulanmakta ve insanın kendi hayatında karşısına çıkabilecek sıkıntılardan kurtulmak için şaka, sözlü espriler kullanma ve hayatın sıkıntılarına karşı mizahi bir bakış açısı geliştirme amacı öne çıkmaktadır (Martin & Ford, 2018).

Mizahı açıklamaya dair üstünlük, uyumsuzluk ve rahatlama kuramı dışında da kuramlar bulunmaktadır. Bu psikoanalitik ve fizyolojik kuramlardır. Ancak, hiç bir mizah kuramının tek başına mizahı açıklamaya yeterli görülmemektedir (Özer, 2014). Üstünlük kuramında karşıdaki insan ile alay edilerek kişinin kendini tatmin etme durumu söz konusu iken, uyumsuzluk kuramında ise kişinin farklılıkları algılayarak gülmesi ön plana çıkmaktadır. Rahatlama kuramında ise insanın başta gerginlik, stres ve diğer başka olumsuz durumlarda yaşadığı rahatsızlık sonucunda mizahı ile o rahatsızlık durumundan kurtulması olarak değerlendirilmektedir. Burada mizah bir rahatlama aracı olarak görülmektedir. Söz konusu üç kuramın bir birini tamamlar mahiyette olduğu görülmektedir (Güleç, 2019).

Mizahın Örgüt Yaşamına Etkisi

Genel olarak örgüt yaşamında ve iş hayatında ortamı yumuşatmak, birlik ve beraberliği arttırmak için yapılan mizah türlerini; fıkra, komik, takılma ve vb. şeklinde sıralanabilir (Huang & Kuo, 2011). Bu noktada fıkra, komiklik veya ortamı yumuşatmak için yapılan herhangi bir eylem örgütsel yaşamı etkilediğini gösteren birçok çalışma bulunmaktadır. Aşağıda sözkonusu çalışmaların bazıları özetlenmiştir.

Lee'nin 2005 yılında Güney Kore'de beş telekomünikasyon işletmesi üzerinde yapılan çalışmasında şu sonuç ortaya çıkmıştır. Yöneticilerin mizah tarzları, şirket çalışanlarını pozitif yönden etkilediği sonucuna varılmıştır (Lee, 2015). Vecchio ve diğerlerinin (2009)'nin yaptığı araştırmada ise yöneticilerin mizah yapması altında çalışan insanları olumlu yönde etkilemede önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Liderlerin mizah anlayışı ile beraber onların dürüstlüğü çevresindekileri etkileyebilmektedir. Diğer taraftan yöneticilerin mizah davranışları astlarının çalışma performanslarına da etki ettiği bir diğer araştırma sonucunda elde edilmiştir (Vecchio, Justin, & Pearce, 2009). Priest ve Swain (2002)'in mizah ve liderlik ilişkisini ortaya koymaya çalışan araştırmasında mizahın olumlu yönlerini iyi bir şekilde kullanan liderlerin astları tarafından takdir edildiği ve iyi birer lider algısı oluşturduğu sonucuna varılmıştır (Priest & Swain, 2002). Bununla birlikte, liderlerin katılımcı mizahı kullanması lider-üye arasındaki etkileşimine pozitif yönde katkı sağladığı sonucuna varılmıştır (Pundt & Herrmann, 2015). Dahası mizahla stresle başa çıkma arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir başka araştırmada mizahın stresle başa çıkmaya yardımcı bir olgu olduğu gözlemlenmiştir (Abel, 2002). İş yerinde pozitif mizah üzerine yapılan çalışmada ise, mizah kullanan yöneticilerin çalışanlarının performanslarını arttırmada etkili

olduğunu ve çalışanların yöneticiden memnun olma durumları artarken, işten çık(arıl)manın azaldığı ifade edilmiştir (Mesmer-Magnus, Glew, & Viswesvaran, 2012).

Mizahın Okul Yaşamına Etkisi

Okul yaşamı da örgütlü ve sistemli yaşamlardan birisidir. İş hayatı ve örgütlü yaşamın tüm unsurları okul hayatında da bulunmaktadır. Çünkü okul, hayatın ta kendisidir (Bender, 2005). Hayatın kendisi olan okullarda yöneticilerin eğitim ve öğretim süreçlerinde sıklıkla mizaha başvurmaları mümkündür. Okul yöneticileri kendi yönettiği okullarının liderleridir ve okul yöneticisinin sahip olduğu mizah anlayışı okulun örgütsel yaşamında hakim olan mizah anlayışı ile benzerlikler gösterebilmektedir. Okul yöneticilerinin mizahı kullanmaları başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere diğer çalışanlarla iyi bir ilişki kurmaya, onlarla okul ortamında oluşabilecek olumsuzlukların önlenmesine yardımcı olduğu görülmektedir (Campbell, Martin, & Wanzer, 2001). Aynı zamanda okulda istenilen hedeflere ulaşılması bakımından okul yöneticilerinin mizahi tutumları önemlidir. Dolayısıyla sadece bireysel olarak değil, günümüzde yöneticilerin yada liderlerin mizah yeteneğine sahip olması istenilen bir kişilik özelliği olarak kabul edilmektedir (Kuipeh & Martin, 2010). Okul ortamları ciddi ortamlar olarak görülmesine rağmen, son zamanlarda yapılan araştırmaların okullarda yöneticilerin ve öğretmenlerin daha esprili olması pedagojik açıdan faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenirken mutlu ve eğlenceli bir şekilde öğrenen öğrenci bilgiyi daha çabuk elde ettiği ve derslere daha motive olduğu gözlemlenmiştir. Bunun tam tersi olması durumlarında ise öğrencilerin kendilerine olan güvenleri azalmakta ve daha endişeli oldukları görülmektedir (Martin & Ford, 2018).

Birçok araştırmacı mizah ve eğitim alanındaki araştırmaların çoğunun mizahın eğitimle olan ilişkisinin nasıl olduğunu tam olarak ifade edemezken diğer taraftan çalışmalarda kesin olan bir durum vardır ki bu da mizahın öğrenme sürecine olumlu etkisi olduğudur (James, 2004). Dolayısıyla eğitim kurumlarında mizah etkin bir şekilde kullanılabilir. Öğrencinin derse karşı motivasyonunu artırmak, yaratıcı, üretken ve hayal gücü yüksek bireyler olma noktasında mizahın önemi büyüktür. Modern eğitim anlayışında bireye sadece bilgi aktarımı yoktur, asıl amaç onların davranış değişikliği gösterebilme adına eğitmektir, bu durumda da eğitim sürecinde mizah kullanmak kaçınılmazdır (Usta, 2005).

Okullarda tam anlamıyla bilinçli olarak mizah kullanımına pek fazla rastlanılmamaktadır. Eğitimciler açısından mizah faydalı bir eğitim aracı olarak görülmemekte ve mizahın eğitici

yönü sınıflarda pek fazla kullanılmamaktadır. Dolayısıyla ortamı yumşatmak, hoşça vakit geçirmek için kullanılan mizah eğitimsel yönü göz ardı edilmektedir (Morreall, 1997; Taylor, 1999).

Okul müdürlerinin ve öğretmenlerin mizah kullanımına uzak durmasının temel nedenlerini şu sebepler olarak gösterilmiştir. Bunlar;

- utanma,
- yeterli donanıma sahip olmama,
- kendilerini espiritu el görmeme,
- mizahı ciddiyetden uzaklaştıran şey olarak anlaşılması,
- kendileri ilk önce mizahı uzun süre sınıfta yasakladıktan sonra mizahı kendilerinin kullanmaya başlamalarının dilemma yaratmasıdır (Martin & Ford, 2018).

Diğer taraftan mizahı bir öğretim aracı ve motivasyon kaynağı olarak kullanan öğretmenler, öğrenciyi sadece var olan bilgileri alan bir canlı olarak değil, öğrencilerin yaratıcı taraflarını keşfeden birey birey olarak görmektedir. Aynı zamanda öğretmenler mizah kullanımının öğrencilerin kendi gelişimi açısından faydalı olduğunu düşünmektedir (Deiter, 2000).

Mutluluk

İnsanoğlu her zaman mutluluk kavramını merak etmiş ve mutlu olmak için her türlü fedakarlığı yapmayı göze almıştır. Çoğunlukla hayatın amacının ne olduğu sorulduğunda “mutlu olmak” birçok kişinin cevabı olabilmekte, mutluluk çoğunun hayatının gayesi haline dönüşmektedir (Arıcı, 2020). Mutluluk kavramı güncel hayatta çok kullandığımız kavramların başında gelmektedir. Mutluluk kavramı farklı sözlüklerde farklı şekillerde tanımlanmaktadır. “Hissedilen özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu, mut halidir.” (Akalin, 2011), bir başka tanımda mutluluk “mutlu olma hali, mutlak iç huzur”, anlamına gelmektedir (Tuğlacı, 1971). “İnsanların dünyada ve ahirette ulaşmayı hedefledikleri en yüksek ideal, şuurun tatmini, ruhun tatmini ve huzuru, dinginlik hali” (Bolay, 2013).

Mutluluk kavramı her ne kadar tanımlanmış olsa bile kişiye göre mutluluk değişmektedir. Mutluluk arayışının insanın varolmasıyla beraber başlamıştır. Bununla birlikte düşünürler mutluluk kavramıyla ilgili pek çok görüşü ortaya koymuşlardır. Geçmiş zamanlarda mutluluk genel olarak felsefi yönden ele alındığı için mutluluğun bilimsel yönden

incelenmesinde geç kalındığını söylenebilir (Aluş & Selçukkaya, 2015). Bazıları iyi yaşamı, zenginliği mutluluk olarak algılarken, bazıları ise mutluluğu iyi insani ilişkiler kurabilme olarak görmektedir. Olgusal olarak mutluluğun ne olduğu konusunda birçok görüş ve düşünce olmasına rağmen, nasıl mutlu olunacağı ile ilgili net bir söylem, düşünce yoktur. Ancak Yunan felsefesiyle beraber sistematik olarak mutluluk üzerine kafa yorulmuştur. Aristotelese göre tüm eylemlerin maksadı mutluluktur ama en önemli mutluluk ise erdemli hayat sürmektir (Aristoteles, 2007). İslam düşüncesinde ise Farabi (1993) mutluluğu dışarda değil de iç huzurda olduğunu savunmuştur. Gerçek mutluluk kişinin kendini tanıması olduğunu söylemiş, mutluluk kavramını sadece fizyolojik ve psikolojik olarak ayrı ayrı değerlendirmenin mümkün olmadığını iddia etmiştir. Ona göre, mutluluk insanın fizyolojik ve psikolojik yönünü kapsayan bir olgudur.

Harris (2017)'e göre ise mutluluk, anlamlı ve dolu dolu hayat sürmektir. Yüksekbilgili ve diğerlerine (2016) göre ise mutluluğun istek ve ihtiyaca göre değiştiğini isteklerinin ve ihtiyaçlarının karşılanması durumunda başka bir ihtiyaca kadar mutlu olabilecekleri görüşü ortaya atmışlardır. Mutluluk, sanki sonu olmayan bir kavramdır. Doğumdan başlayarak aile hayatında, okul hayatında, iş hayatında, arkadaş çevresinde temel hedefi olarak mutluluğu ilk sıraya koyabilmektedir.

Mutluluğun tam olarak belirli kavramlara sığmayışı ve kişiye göre değişmesi araştırmacıların işini zorlaştırmaktadır (Zhongying, 2013). Bununla birlikte mutluluk ile ilgili yeni kavramların kullanılması bu süreci daha da zorlaştırmıştır. Ancak çalışmamızda yakından ilişkili olarak “iyi oluş” kavramı mutluluk kavramıyla benzer anlamda kullanılmıştır. Bu çalışmanın devamında iyi oluş kavramını mutlulukla ilişkilendirilerek Ryff'un tercih etmiş olduğu “iyi oluş” kavramı tanımlanılacaktır (Nettle, 2005).

Öznel İyi Oluş

Günlük hayatta “mutluluk” olarak isimlendirdiğimiz iyi, nitelikli ve huzurlu yaşam olarak bildiğimiz literatürde ise “öznel iyi oluş” olarak ifade edilmektedir (Diener, 2000). Genel olarak psikoloji alanındaki araştırmalar iyi oluştan daha çok davranış bozuklukları üzerine yoğunlaşılmıştır. Bu durum 1980'lerden sonra değişmiştir. Bundan sonra öznel iyi oluşa olan ilgi artmıştır. Buna karşın 1990'lı yılların sonunda psikolojik alanındaki 17 çalışmadan yalnızca bir tanesinin pozitif psikoloji ile alakalı olduğuna rastlanmıştır (Myers & Diener,

1995). Günümüzde modern psikolojinin en önemli ilgi gören alanlarından biri olan öznel iyi oluş alanıdır (Oktan, 2012; Ryan, 2018).

Mutluluk ile ilgili kavramlardan biri olan iyi oluş, yaşamla mücadele safhasında doğru ve anlamlı hedefleri belirleyip o hedeflere ulaşmayı ve bunu yaparken gelişmeyi hedeflemektedir. İyi oluş genel olarak psikolojik ve sosyal açıdan kişinin kapasitesini geliştirerek kendi kabuğundan dışarı çıkmasıdır (Ryff, 1989).

Bradburn (1969) göre ise, kişinin yaşadığı olumlu duygular olumsuz duygulardan fazla ise o kişide öznel iyi oluş yüksektir. Başka bir araştırmada ise, iyi oluş için bireyin sadece olumlu ve olumsuz duygularının yeterli olmadığı, bunun yanı sıra hayattan aldığı doyumun da önemli olduğu sonucuna varmışlardır. Bundan yola çıkarsak, yaşam doyumunun öznel iyi oluşu etkileyen önemli bir etken olduğu ortaya çıkmaktadır (Christie & Lucas, 2003, aktaran Diener, Scollan, & Luvas, 2009).

Öznel iyi oluşun en önemli özelliği bu kavramın öznel olmasıdır. Bunun böyle olmasının asıl sebebi ise kişinin yaşama ilişkin kendi subjektif görüşünü sunmasıdır. Öznel iyi oluş sadece olumsuzlukların yok olması durumu değil de, bununla birlikte pozitif duyguları çağrıştırmaktadır (Diener, 2000).

İyi oluşu açıklamaya yönelik yapılan araştırmalarda bu kavrama iki farklı yönden yaklaşıldığı görülmektedir. İlk olarak mutluluğu ön planda koyan, iyi oluşu haz alma duygusu ile açıklayan “hazcı” (hedonic) yaklaşımdır. İkinci olarak ise iyi oluşu bireyin kendini gerçekleştirme ile açıklayan “ödemik” (eudaimonic) yaklaşımdır (Ryan & Deci, 2001, aktaran Güngör, 2020). Aristoteles’e göre hazcı mutluluk insanları kendi isteklerinin esiri haline getirebileceği için bunun yerine faziletli olanı harekete geçirmenin mutluluk oluşturacağını savunmuştur. Bauer ve diğerlerine (2006) göre ise, eski zamanlardan beri insanlar sadece hazzı tatmanın mutluluk getirmediğini, mutluluk kavramının daha fazlasını içerdiğini fark ettiklerini savunmuşlardır (Ryan & Deci, 2001, aktaran Çiftçi, 2021).

Örgütsel Yaşamda Öznel İyi Oluş

Öznel iyi oluş kavramını açıklamak için alan yazında birbirinden farklı bir çok kuram bulunmaktadır. Önde gelen kuramlardan bazıları: *Etkinlik Kuramı, Erek Kuramı, Yukarıdan Aşağı- Aşağıdan Yukarı Kuramı, Uyum Kuramı, Ryff’in Psikolojik İyi Oluş Kuramı, Akış Kuramı, Sabit Nokta Kuramlarıdır*. Bu kuramların birçoğunda Öznel iyi oluşu etkileyen

birçok faktör bulunduğu sonucuna varılmıştır. Söz konusu faktörlerin başında kişilik, yaş, cinsiyet ve eğitim durumu vb. gelmektedir (Diener, Lucas, & Oishi, 2002).

Yapılan diğer araştırmalarda örgüt ikliminin öznel iyi oluşu pozitif yönde etkilediğı de görülmüştür (Akgemci, 2020; Viitala, Tanskanen, & Sääntti, 2015). Örgütler üzerine yapılan araştırmalarda öznel iyi oluşa sahip olduğu düşünülen bireylerin çalıştığı kurumlarda yaptığı işlerden zevk aldıkları varsayılmaktadır (Lyubomirsky, King, & Diener, 2005). İşlerini severek yapan örgüt çalışanlarının başarılı olmaları ve yöneticilerinden övgü alma olasılığı daha yüksektir, bu durum kişilerin öznel iyi oluşlarına olumlu katkı sağlamaktadır (Wright & Staw, 1999). Bununla beraber öznel iyi oluşa sahip bireylerin üyesi olduğu yapılarda daha verimli, istekli ve yüksek iş kalitesine sahip oldukları sonucuna varılmıştır (Staw, Sutton, & Pelled, 1994). Aynı zamanda çalışma hayatında mutlu olan kimseler iş arkadaşlarına daha fazla yardım etme eğilimlerine sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Donovan, 1999). Ayrıca öznel iyi oluşun kişiye en önemli faydalarından biri de mesleğı ne olursa olsun, başkalarından daha fazla para kazanmaya kişileri motive etmesidir. (Diener, 2002). Diener ve Biswa-Diener (2008)'in yaptığı araştırmada ise aile ve arkadaş çevresi daha geniş olan bireylerin öznel iyi oluşlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Diener & Diener, 2011).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve veri analizi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Öğretmen görüşlerine göre okul yöneticilerinin mizah davranışları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırma nicel araştırma yaklaşımı ile ortaya konulan ilişkisel bir araştırmadır. Korelasyonel veya nedensel karşılaştırmalı metodolojilerin kullanıldığı, değişkenler arası ilişkileri ortaya koyan çalışmalar ilişkisel araştırmalardır (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012). Araştırmanın bağımsız değişkeni okul yöneticilerin mizah davranışları ve bağımlı değişkeni ise öğretmenlerin iyi oluş düzeyleri olarak belirlenmiştir. Araştırma, bu iki değişken ve değişkenlerin boyutları arasındaki ilişkiyi saptama üzerine kuruludur. Bu yönüyle korelasyoneldir. Araştırmada ayrıca bu iki değişkenin yaş, cinsiyet, mesleki kıdem gibi demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığı da incelenmektedir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında, Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı kamu ortaokullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme için tabakalı örnekleme yöntemi benimsenmiştir ve araştırmaya dahil edilen merkez ilçelerdeki okul sayıları dikkate alınarak toplam 439 devlet ortaokulundan 52'sinden araştırma verileri toplanmıştır. Araştırma evreninde yer alan

yaklaşık olarak %12 okul örnekleme dahil edilmiş ve tek tek ilçeler düzeyinde de yakın bir oranda okula ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma evren ve örnekleme ilişkin okul ve öğretmen verilerin yer aldığı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Ankara Merkez İlçelerde Bulunan Resmi Ortaokul ve Öğretmen Sayıları

İlçeler	Okul Sayısı		Öğretmen Sayısı	
	Toplam	Yüzde	Toplam	Yüzde
Altındağ	50	11	1.530	9
Çankaya	69	16	2.265	14
Etimesgut	41	10	1.973	12
Gölbaşı	25	6	519	3
Keçiören	64	14	3.007	19
Mamak	67	15	2707	12
Pursaklar	18	4	670	4
Sincan	48	11	2.168	13
Yenimahalle	57	13	2.298	14
Toplam	439	100	16.507	100

“2021-2022 yılı eğitim istatistikleri” Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü,2020,<http://ankara.meb.gov.tr/www/egitim-istatistikleri/icerik/24> kaynağından uyarlanmıştır.

Tablo 1 incelendiğinde, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerdeki 439 okulda 16.507 öğretmen görev yapmaktadır. Öğretmen sayısının en çok olduğu ilçe Keçiören (%19), en az olduğu ilçe ise Gölbaşı’dır (%3). Okul sayısının en çok olduğu ilçe Çankaya (%17), en az olduğu ilçe ise Pursaklar’dır (%4).

Tablo 2

Ankara Merkez İlçelerde Araştırmaya Dâhil Olan Resmi Ortaokul ve Öğretmen Sayıları

İlçe	Öğretmen Sayısı		Okul Sayısı
	Toplam	Yüzde	
Altındağ	39	9	5
Çankaya	63	14	7
Etimesgut	54	12	6
Gölbaşı	13	3	2
Keçiören	83	19	10
Mamak	54	12	6
Pursaklar	18	4	3
Sincan	54	13	6
Yenimahalle	61	14	7

Tablo 2’de araştırmaya dâhil olan resmi ortaokul sayısının Ankara ilinde ilçelere göre dağılımı incelendiğinde 10 okulla en çok Keçiören’den, 2 okulla en az Gölbaşı’ndan belirlendiği görülmektedir. Araştırmaya dâhil olması hedeflenen toplam okul sayısı ise 52’dir. Ayrıca Tablo 3’te araştırmaya dâhil olan 442 öğretmenin Ankara ilinde ilçelere göre dağılımı incelendiğinde en çok Keçiören’de, en az ise Gölbaşı’nda görülmektedir. Araştırmaya katkı sağlayan öğretmenlere ilişkin demografik veriler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişken	Alt Kategori	Frekans	%	Ortalama	SS	Min.	Mak.
Cinsiyet	Kadın	335	75,8				
	Erkek	107	24,2				
Medeni durum	Evli	389	88				
	Bekar	53	12				
Yaş				41	8,09	23	64
Branş	Fen ve Matematik	141	31,9				
	Sosyal	271	61,3				
	Güzel Sanatlar	30	6,8				
Öğrenin durumu	Lisans	378	85,5				
	Lisansüstü	64	14,5				
Toplam hizmet süresi				17,1	8,045	1	40
Mevcut okulundaki hizmet süresi				6,9	5,447	1	30

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan yaklaşık her dört öğretmenden üçünün kadın olduğu görülmektedir. Örneklemen büyük bir çoğunluğu (%88) evli’dir. Örneklemen yaş ortalaması yaklaşık olarak 41 olup yaş aralığı 23 ile 64 aralığında değişmektedir. Branşlara göre incelendiğinde örneklemen en fazla sosyal alandan (%61,3) olduğu bu alanı fen ve matematik alanının (%31,9) izlediği görülmektedir. Son sırada ise güzel sanatlar (%6,8) alanı bulunmaktadır. Örneklemen hizmet süresi ortalaması 17,1 olup mevcut okullarındaki hizmet süresinin ortalaması ise 6,9 olarak bulunmuştur. Toplam hizmet süresi 1 ile 40 yıl arasında değişirken mevcut okuldaki hizmet süreleri ise 1 ile 30 yıl arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama formunun ilk bölümünde kişisel bilgilere (öğretmenlerin görev yaptığı okulun bulunduğu ilçe, cinsiyet, yaş, medeni durum, branş, öğretmenlik mesleğinde toplam hizmet süresi) yer verilmiştir. Formun ikinci bölümünde ise Cemaloğlu, Receptoğlu, Şahin, Daşçı ve Köktürk (2012) tarafında geliştirilmiş olan “Mizah Davranış Ölçeği” yer almaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise Renshaw, Long ve Cook’un (2015) geliştirdiği ve Ergün ve Nartgün’ün (2017) İngilizceden Türkçeye uyarladığı “Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği” bulunmaktadır. Ölçek kullanım izinleri alınmış olup Ek 2’de gösterilmiştir.

Mizah Davranışları Ölçeği

“Mizah Davranışlar Ölçeği (MDÖ)” Cemaloğlu vd. (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek beşli Likert tipli olup 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirliğini tespit etmek amacı ile Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı belirlenmiştir. İstatistiklere göre ölçeğin Alaycı Mizah için Cronbach Alfa değeri .943, Üretici Sosyal Mizah için değeri .923, Onaylayıcı Mizah için 0.864, Reddedici Mizah için .855 ve Kullanılmayan Mizah için ise .895 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin tamamının Cronbach Alfa değeri ise 0.919 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,80 ile 1,00 arasında ise ölçek yüksek güvenirliğe sahiptir (Özdamar, 2004). Faktör analizi sonucunda elde edilen boyutların toplamı, ölçeğin %70,10’unu açıklamaktadır. Bu da ölçeğin geçerliliğinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Cemaloğlu vd., 2012).

Ölçek örnek maddeleri ve bu çalışmada hesaplanan güvenirlik verileri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Mizah Davranışları Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Verileri

Boyut	Madde Sayısı	Orijinal Ölçekteki Cronbach Alfa Güvenirlik Kat Sayısı	Bu Çalışmada Hesaplanan Cronbach Alfa Güvenirlik Kat Sayısı	Örnek Madde
Alaycı Mizah Tarzı	8	.943	.963	Birisi hata yaptığında, çoğunlukla onunla dalga geçer.
Üretici Sosyal Mizah Tarzı	9	.923	.943	Yaşanmış olayları mizahi bir dille anlatır
Onaylayıcı Mizah Tarzı	5	.864	.909	Mizahı takdir eder.
Reddedici Mizah Tarzı	5	.855	.931	Mizah yapan kişileri uyarır.
Mizahi Olmayan Tarz	3	.895	.900	Başkalarıyla şakalaşmaz.
Ölçek Geneli	30	.919	.730	

Bu araştırmada yapılan güvenirlik analizi sonucunda MDÖ'nün alaycı mizah tarzı alt boyutuna ilişkin 8 madde için güvenirlik değeri $\alpha=.963$, üretici sosyal mizah tarzı alt boyutunda 9 madde için güvenirlik $\alpha=.943$, onaylayıcı mizah tarzı alt boyutunda 5 madde için güvenirlik değeri $\alpha=.909$, reddedici mizah tarzı alt boyutunda güvenirlik değeri $\alpha=.931$, mizahi olmayan tarz alt boyutunda güvenirlik değeri $\alpha=.900$ olarak hesaplanmışken ölçek genelinde 30 madde için güvenirlik $\alpha=.730$ olarak hesaplanmıştır.

Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği

2015 yılında Renshaw, Long ve Cook tarafından geliştirilmiş olan “Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği (ÖÖİÖÖ)” Ergün ve Nartgün (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlamasının araştırma verileri Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan 544 öğretmenden elde edilmiştir. Öncelikle ölçek dil geçerliliğinin sağlanması amacıyla Pearson Korelasyon katsayısının hesaplanması yöntemleri kullanılmış ve ölçeğin dil geçerliliğinin sağlandığı sonucuna varılmıştır. Sekiz maddeden oluşan ölçeğin yapı geçerliliğinin incelenmesinde AFA ve DFA kullanılmıştır. AFA sonucunda ölçeğin orijinal çalışmada

olduğu gibi iki alt boyuttan oluştuğu sonucuna varılmıştır. Bu ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için ilk önce faktör analizi yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testleri uygulanmıştır. Bu doğrultuda analizin yapılabilmesi için örneklem uygunluk katsayısının .60'dan yüksek olması ve Barlett Sphericity testinin ise anlamlı çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2020). Yapılan analiz sonucunda örneklem uygunluk katsayısı .83 ve Barlett Sphericity testi $p<0.001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sonuçların açıklayıcı faktör analizine uygun olduğu görülmüştür. Bu ölçeğin okul bağlılığı ve öğretmen yeterliliği olmak üzere 2 alt boyuttan oluşan modelinin toplanan verilerle uyumunu incelemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonrası elde edilen uyum indeksleri istenen düzeydedir. Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeğinin güvenilirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile test edilmiştir. Güvenirlik katsayıları öğretim yeterlilik boyutu için .789 iken okul bağlılığı boyutu için ise .810 ve ölçeğin tamamı için ise .824 olarak bulunmuştur. Bu verilerden hareketle ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu söylenebilir (Ergün & Nartgün, 2017).

Bu araştırmada yapılan güvenirlik analizi sonucunda ÖÖİÖÖ'nün okul bağlılığı alt boyutuna ilişkin 4 madde için güvenirlik değeri $\alpha=.855$, öğretim yeterliliği alt boyutunda ilişkin 4 madde için güvenirlik değeri $\alpha=.870$ olarak hesaplanmışken ölçek genelinde 8 madde için güvenirlik değeri $\alpha=.914$ olarak hesaplanmıştır. Ölçek örnek maddeleri ve güvenirlik verileri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Verileri

Boyut	Madde Sayısı	Orijinal Ölçekteki Cronbach Alfa Güvenirlik Kat Sayısı	Bu Çalışmada Hesaplanan Cronbach Alfa Güvenirlik Kat Sayısı	Örnek Madde
Okul Bağlılığı	4	.810	.855	Kendimi bu okula ait hissediyorum.
Öğretim Yeterliliği	4	.789	.870	Başarılı bir öğretmenim.
Ölçek Geneli	8	.824	.914	

Verilerin Toplanması

Veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için Gazi Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Komisyonundan ve Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. İzinler alındıktan sonra veri toplama aracı Ankara merkez ilçelerine bağlı ortaokullarda yüz yüze ortamda öğretmenlere uygulanmıştır. Veri toplama araçlarını okullarda uygulamak için Gazi Üniversitesi Bilimsel Araştırmalara Etik Komisyonundan alınan onay yazısı ve Ankara Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan uygulama izin yazısı, ölçek kullanım izinleri ve araştırmada kullanılan ölçekler Ek'ler bölümünde yer almaktadır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilk önce eksik değer, aykırı değer, normallik ve çoklu değişme gibi varsayım testleri açısından incelenerek, verilerin yapılacak analizlerin önkoşulu olan sayıltıları karşılayıp karşılamadığı test edilmiştir.

Tablo 6'da Mizah Davranışlar Ölçeğinin ve Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeğinin çarpıklık ve basıklık değerleri, aynı zamanda bu ölçeklerin Z puanları hesaplanmıştır.

Tablo 6

Ölçeklerin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri, Z Puanları

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Çarpıklık	Basıklık	En Küçük Z Puanı	En Büyük Z Puanı
Alaycı Mizah Tarzı	,836	-1,002	-1,5639	2,04438
Üretici Sosyal Mizah Tarzı	,443	-1,011	-1,58768	2,35108
Onaylayıcı Mizah Tarzı	,80	-1,123	-1,78233	1,98700
Reddedici mizah Tarzı	,770	-,821	-1,10651	2,19808
Mizahi Olmayan Tarz	,288	-1,094	-1,50173	1,90802
Öğretmen Öznel İyi Oluş	-,895	-,310	-2,68240	1,32720

Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre basıklık ve çarpıklık değerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması durumunda verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Bu değerlere göre ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılım gösterdikleri düşünülerek parametrik analiz

yöntemlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda verilerin analizinde bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson Korelasyonu ve çoklu doğrusal regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca ölçek puanlarına yönelik uç değer tespiti yapmak amacıyla Z puanları hesaplanmıştır. Tablo 6’da görüldüğü gibi Z puanlarının -3,0 ile +3,0 aralığında olması verilerde uç değer olmadığı sonucunu göstermektedir (Çokluk vd.,2021). Normal dağılım eğrisinin çizdirildiği histogram, gövde-yaprak diyagramı gibi kutu çizgi grafikleri ile puanların normal dağıldığı ve uç değer saptanmadığı doğrulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerini çözümlmek amacıyla yapılan istatistiki analizlere ve bu analizler sonucu elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına Yönelik Algı Düzeylerinin İncelenmesi

Tablo 7

Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına Yönelik Algı Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları.

Alt Boyutlar	n	$\bar{x}$	SS
Alaycı Mizah Tarzı	442	2,44	1,25
Üretici Sosyal Mizah Tarzı	442	2,61	1,01
Onaylayıcı Mizah Tarzı	442	2,89	1,06
Reddedici Mizah Tarzı	442	2,34	1,21
Mizahi Olmayan Tarz	442	2,76	1,17

Buna göre, 442 katılımcıdan elde edilen bulgulara göre alaycı mizah tarzı puanı ortalaması 2,44, üretici sosyal mizah tarzı puanı ortalaması 2,61, onaylayıcı mizah tarzı puanı ortalaması 2,89, reddedici mizah tarzı puanı ortalaması 2,34 ve mizahi olmayan tarz puanı ortalaması 2,76 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların okul yöneticilerine ilişkin algıladıkları mizah tarzının genel olarak orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 8

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	t	sd	p
Alaycı Mizah Tarzı	Kadın	335	2,43	-,355	440	,723
	Erkek	107	2,48			
Üretici Sosyal Mizah Tarzı	Kadın	335	2,59	-,756	440	,450
	Erkek	107	2,68			
Onaylayıcı Mizah Tarzı	Kadın	335	2,89	-,337	440	,737
	Erkek	107	2,92			
Reddedici Mizah Tarzı	Kadın	335	2,37	,817	440	,414
	Erkek	107	2,26			
Mizahi Olmayan Tarz	Kadın	335	2,77	,268	440	,789
	Erkek	107	2,74			

Bu verilere göre alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>,05$). Ortalamalar incelendiğinde erkeklerin algıladıkları alaycı, üretici ve onaylayıcı mizah; kadınların algıladıkları reddedici mizah ve mizahi olmayan tarz daha yüksek olsa da cinsiyet, öğretmenlerin okul yöneticilerinden algıladıkları alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Erkek ve kadın öğretmenler benzer mizah algılarına sahiptir.

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algıları ile Yaş, Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 9

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algıları ile Yaş, Mesleki Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Arasındaki Korelasyon Sonuçları

Değişken	$\bar{x}$	s	1	2	3	4	5	Genel Algı
Yaş	41,02	8,10	,037	,012	,050	,021	,018	,014
Mesleki Kıdem	17,10	8,01	,009	,008	-,033	-,014	-,007	-,009
Hizmet Süresi	6,90	5,45	,013	-,350	-,049	,045	,011	-,010

* 1: Alaycı Mizah Tarzı; 2: Üretici ve Sosyal Mizah Tarzı; 3: Onaylayıcı Mizah Tarzı; 4. Reddedici Mizah Tarzı; 5: Mizahi Olmayan Tarz.

Tablo 9 incelendiği zaman okul yöneticilerinin mizah davranışlarına ilişkin öğretmen algıları ile yaş, mesleki kıdem ve okullardaki hizmet süresi arasında anlamlı ilişkiler olmadığı tespit edilmiştir ($p>,05$). Diğer bir ifade ile yaş, mesleki kıdem ve hizmet süresi, öğretmenlerin okul yöneticilerinden algıladıkları alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı, mizahi olmayan tarz puanlarını ve genel olarak algılarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Farklı yaşlarda bulunan, farklı kıdeme ve hizmet süresine sahip öğretmenler benzer algılara sahiptir.

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 10

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Öğrenim Düzeyi	n	$\bar{x}$	t	sd	p
Alaycı Mizah Tarzı	Lisans	378	2,47	,864	440	,388
	Lisansüstü	64	2,32			
Üretici Sosyal Mizah Tarzı	Lisans	378	2,57	-1,948	440	,052
	Lisansüstü	64	2,84			
Onaylayıcı Mizah Tarzı	Lisans	378	2,87	-1,115	440	,266
	Lisansüstü	64	3,03			
Reddedici Mizah Tarzı	Lisans	378	2,35	,663	94,716	,509
	Lisansüstü	64	2,26			
Mizahi Olmayan Tarz	Lisans	378	1,79	1,124	440	,262
	Lisansüstü	64	2,61			

Tablo 10'na göre alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanları öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>,05$). Lisans mezunu öğretmenlerin algıladıkları alaycı ve reddedici mizah; lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin algıladıkları üretici, onaylayıcı mizah ile mizahi olmayan tarz daha yüksektir. Ancak öğrenim düzeyine göre; öğretmenlerin okul yöneticilerinden algıladıkları alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenler benzer algılara sahiptir.

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 11

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	t	Sd	p
Alaycı Mizah Tarzı	Evli	389	2,44	-,165	440	,869
	Bekâr	53	2,47			
Üretici Sosyal Mizah Tarzı	Evli	389	2,59	-1,345	440	,179
	Bekâr	53	2,79			
Onaylayıcı Mizah Tarzı	Evli	389	2,87	-1,070	440	,285
	Bekâr	53	3,04			
Reddedici Mizah Tarzı	Evli	389	2,35	,724	440	,470
	Bekâr	53	2,23			
Mizahi Olmayan Tarz	Evli	389	2,78	1,045	440	,297
	Bekâr	53	2,60			

Tablo 11'e göre alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanları medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>,05$). Evli öğretmenlerin algıladıkları reddedici mizah ve mizahi olmayan tarz; bekar öğretmenlerin algıladıkları alaycı, üretici ve onaylayıcı mizah daha yüksek olsa da medeni durum; öğretmenlerin okul yöneticilerinden algıladıkları alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Evli ve bekar öğretmenler benzer algılara sahiptir.

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 12

Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Öğretmen Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Gruplar	n	$\bar{x}$	Sd	F	p
Alaycı Mizah Tarzı	Sayısal Alan	141	2,41			
	Sözel Alan	271	2,57	2	1,305	,272
	Güzel Sanatlar Alanı	30	2,22			
Üretici Sosyal Mizah Tarzı	Sayısal Alan	141	2,65			
	Sözel Alan	271	2,49	2	2,128	,120
	Güzel Sanatlar Alanı	30	2,84			
Onaylayıcı Mizah Tarzı	Sayısal Alan	141	2,91			
	Sözel Alan	271	2,80	2	1,400	,248
	Güzel Sanatlar Alanı	30	3,15			
Reddedici Mizah Tarzı	Sayısal Alan	141	2,33			
	Sözel Alan	271	2,40	2	,639	,528
	Güzel Sanatlar Alanı	30	2,12			
Mizahi Olmayan Tarz	Sayısal Alan	141	2,88			
	Sözel Alan	271	2,72	2	1,321	,268
	Güzel Sanatlar Alanı	30	2,56			

Tablo 12'e göre alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanları atamaya esas alana göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>,05$). Diğer bir anlatımla atamaya esas alan, öğretmenlerin okul yöneticilerinden algıladıkları alaycı mizah tarzı, üretici sosyal mizah tarzı, onaylayıcı mizah tarzı, reddedici mizah tarzı ve mizahi olmayan tarz puanlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Sayısal, sözel ve güzel sanatlar alanında çalışan öğretmenler benzer algılara sahiptir.

Tablo 13

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluş Algı Düzeylerinin Betimsel İstatistik Sonuçları.

Boyut	n	$\bar{x}$	SS
Öznel İyi Oluş	442	3,05	,717

Buna göre 442 katılımcıdan elde edilen bulgulara göre öğretmen öznel iyi oluş puan ortalaması 3,05 ortalamaya sahiptir. Bu sonuçlara baktığımız zaman öğretmenlerin öznel iyi oluş algı düzeylerinin yüksek seviyede olduğunu görmekteyiz.

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Göre İncelenmesi

Tablo 14

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	t	sd	p
Öznel İyi Oluş	Kadın	335	3,03	-,749	440	,980
	Erkek	107	3,09			

Tablo 14'e göre öğretmenlerin öznel iyi oluş puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>,05$). Her ne kadar erkeklerin öznel iyi oluş puanları daha yüksek bulunmuş olsa da cinsiyet, öğretmenlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Erkek ve kadın öğretmenler benzer öznel iyi oluşa sahiptir.

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algıları ile Yaş, Mesleki Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 15

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algıları ile Yaş, Mesleki Kıdem ve Okullardaki Hizmet Süresi Arasındaki Korelasyon Sonuçları

Değişken	$\bar{x}$	Genel Algı
Yaş	41,02	,083
Mesleki Kıdem	17,10	,095*
Hizmet Süresi	6,90	,060

Tablo 15'e göre öğretmenlerin öznel iyi oluşları ile yaş ve hizmet süresi arasında tespit edilmiştir ($p>,05$). Diğer bir ifade ile yaş ve hizmet süresi, öğretmenlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Farklı yaşlarda olan ve farklı hizmet süresine sahip öğretmenler benzer algılara sahiptir.

Ancak, mesleki kıdem ile öznel iyi oluş arasında çok zayıf düzeyde pozitif ($r=,095$) ancak anlamlı ($p<,05$) ilişki tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin artması ile birlikte öznel iyi oluşları da çok zayıf düzeyde ancak anlamlı bir ilişki ile artmaktadır.

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşma Durumuna Göre İncelenmesi

Tablo 16

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Farklaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları

Ölçek	Öğrenim Düzeyi	n	$\bar{x}$	t	sd	p
Öznel İyi Oluş	Lisans	378	3,02	-1,783	440	,014
	Lisansüstü	64	3,19			

Tablo 16'e göre öğretmenlerin öznel iyi oluş puanları öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir ($p<,05$). Diğer bir anlatımla öğrenim düzeyi, öğretmenlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmıştır. Ortalamalar incelendiğinde; lisansüstü eğitim almış olan öğretmenlerin öznel iyi oluşlarının ($\bar{x}=3,19$), lisans mezunu olan öğretmenlerden ($\bar{x}=3,02$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Göre İncelenmesi

Tablo 17

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait T-Testi Sonuçları

Ölçek	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	t	sd	p
Öznel İyi Oluş	Evli	389	3,04	-,561	440	,858
	Bekâr	53	3,10			

Buna göre öğretmenlerin öznel iyi oluş puanları medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>,05$). Her ne kadar bekarların öznel iyi oluş puanları daha yüksek bulunmuş olsa da medeni durum, öğretmenlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Evli ve bekar öğretmenler benzer öznel iyi oluşa sahiptir.

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Göre İncelenmesi

Tablo 18

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarına İlişkin Algılarının Atamaya Esas Alan Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait ANOVA sonuçları

Ölçek	Gruplar	n	$\bar{x}$	sd	F	p
Öznel İyi Oluş	Sayısal Alan	141	2,97	2	1,412	,245
	Sözel Alan	271	3,08			
	Güzel Sanatlar Alanı	30	3,17			

Buna göre öğretmenlerin öznel iyi oluş puanları atamaya esas alana göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>,05$). Her ne kadar güzel sanatlar alanındaki öğretmenlerin öznel iyi oluş puanları daha yüksek bulunmuş ve bunu sırasıyla sözel ve sayısal alan izlemiş olsa da atamaya esas alan, öğretmenlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı ölçüde farklılaştırmamıştır. Farklı alanlarda görev yapan öğretmenler benzer öznel iyi oluşa sahiptir.

Mizah ve Öznel İyi Oluş Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Okul müdürlerinin mizah anlayışının, öğretmenlerin öznel iyi oluşuna etkisinin tespit edilmesine geçmeden önce, mizah puanları ve iyi oluş puanı arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi yapılarak incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

Mizah ve Öznel İyi Oluş Puanları Arasındaki İlişkiler

		Öznel İyi Oluş	Alaycı Mizah	Üretici Mizah	Onaylayıcı Mizah	Reddedici Mizah	Mizahi Olmayan Tarz
Öznel İyi Oluş	r	1,000	-,717	,534	,634	-,728	-,641
	*		,000	,000	,000	,000	,000
Alaycı Mizah	r		1,000	-,529	-,672	,771	,675
	*			,000	,000	,000	,000
Üretici Mizah	r			1,000	,812	-,538	-,642
	*				,000	,000	,000
Onaylayıcı Mizah	r				1,000	-,683	-,691
	*					,000	,000
Reddedici Mizah	r					1,000	,755
	*						,000
Mizahi Olmayan Tarz	r						1,000
	*						-

Buna göre, mizah puanları arasındaki ilişkilerin tamamı ve mizah puanları ile iyi oluş puanı arasındaki ilişkiler anlamlı bulunmuştur ($p<,05$). Mizah puanları arasındaki ilişkiler incelendiğinde;

Alaycı mizah ile üretici ($r=-,529$) ve onaylayıcı ($r=-,672$) mizah arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Üretici mizah ile reddedici ($r=-,538$) mizah ve mizahi olmayan tarz ($r=-,642$) arasında yine orta düzeyde negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca onaylayıcı mizah ile reddedici ($r=-,683$) mizah ve mizahi olmayan tarz ($r=-,691$) arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu mizah tarzlarından birisi arttığında diğeri orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki ile azalmaktadır.

Alaycı mizah ile mizahi olmayan tarz arasında orta düzeyde pozitif ($r=,675$) ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Alaycı mizahın artması ile birlikte mizahi olmayan tarz orta düzeyde bir ilişki ile ve anlamlı olarak artmaktadır.

Alaycı mizah ile reddedici mizah ($r=,771$), üretici mizah ile onaylayıcı mizah ($r=,812$) ve reddedici mizah ile mizahi olmayan tarz ($r=,755$) arasındaki ilişkiler ise güçlü düzeyde pozitif ve anlamlı bulunmuştur. Bunlardan birisi arttığında diğeri de güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak artmaktadır.

İyi oluş ile mizah puanları arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise iyi oluş ile alaycı mizah ($r=-,717$) ve reddedici mizah ($r=-,728$) arasındaki ilişkiler güçlü düzeyde negatif ve anlamlı bulunmuştur. Alaycı mizah ve reddedici mizahın artması ile birlikte öğretmenlerin iyi oluşları güçlü bir ilişki ile anlamlı olarak azalmaktadır. İyi oluş ile mizahi olmayan tarz arasındaki ilişki orta düzeyde negatif ($r=-,641$) ve anlamlı bulunmuştur. Mizahi olmayan tarzın artması ile birlikte öğretmenlerin iyi oluşları orta düzeyde bir ilişki ile anlamlı olarak azalmaktadır. İyi oluş ile üretici mizah ($r=,534$) ve onaylayıcı mizah ($r=,634$) arasındaki ilişkiler ise orta düzeyde pozitif ve anlamlı bulunmuştur. Buna göre, okul müdürlerinin üretici ve onaylayıcı mizahlarının artması durumunda iyi oluşları da orta düzeyde bir ilişki ile artmaktadır.

Mizah Anlayışının Öznel İyi Oluşu Yordama Düzeyi

Okul müdürlerinin mizah anlayışının, öğretmenlerin öznel iyi oluşunu ne düzeyde yordadığının tespit edilmesi için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bunun yapılmasının nedeni, okul müdürlerinin mizah anlayışı alt boyutlarının tamamına farklı düzeylerde de olsa sahip olmaları ve bunların iyi oluş düzeyini aynı anda ve birlikte etkiledikleri düşüncesidir. Tablo 20’de ulaşılan bulgular verilmiştir.

Tablo 20

Mizah Anlayışının Öznel İyi Oluşu Yordama Düzeyi Tablosu

	Std. Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p	95,0% GA		VIF
	B	S. Hata	Beta			Alt Sınır	Üst Sınır	
(Sabit)	3,773	,159		23,683	,000	3,460	4,087	
Alaycı Mizah	-,181	,029	-,316	-6,331	,000	-,238	-,125	2,778
Üretici Mizah	,050	,037	,071	1,335	,183	-,024	,124	3,139
Onaylayıcı Mizah	,059	,041	,087	1,422	,156	-,022	,140	4,147
Reddedici Mizah	-,198	,033	-,334	-6,023	,000	-,263	-,133	3,430
Mizahi Olmayan Tarz	-,043	,031	-,070	-1,370	,171	-,104	,019	2,913

* Bağımlı değişken: Öznel iyi oluş; Adj. R²=,604; F(5-436)=135,383; p<,05.

Tablo 20’da görüldüğü üzere; öncelikle çoklu bağlantılılığın olup olmadığına karar vermede kullanılan VIF (varyans artış faktörü) değerleri <10 olarak bulunmuş ve bu durum bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantılılık problemi olmadığını göstermiştir (Büyüköztürk, 2011).

Regresyon bulguları incelendiğinde ise üretici mizah, onaylayıcı mizah ve mizahi olmayan tarzın öznel iyi oluş üzerinde anlamlı etkilerinin olmadığı tespit edilmiştir (p>,05). İkili olarak anlamlı bulunan ilişkiler, mizah tarzlarının birlikte alınması durumunda anlamsız dönmüştür. Bunun nedeni alaycı ve reddedici mizahın baskın etkisi olabilir.

Ancak alaycı mizah ve reddedici mizahın öznel iyi oluş üzerindeki etkileri negatif yönlü ve anlamlı bulunmuştur (p<,05). Buna göre okul müdürlerinin alaycı mizah ve reddedici mizahın artması halinde öğretmenlerin öznel iyi oluşları anlamlı olarak azalmaktadır.

Ayrıca, alaycı mizah ile öznel iyi oluş arasındaki regresyon eşitliği “Öznel iyi oluş=3,773- ,181*Alaycı mizah olarak bulunmuştur. Buna göre, alaycı mizah puanının 1 puan artması halinde öznel iyi oluş puanı 0,181 puan azalmaktadır.

Reddedici mizah ile öznel iyi oluş arasındaki regresyon eşitliği ise “Öznel iyi oluş=3,773- ,198*Reddedici mizah olarak bulunmuştur. Buna göre, reddedici mizah puanının 1 puan artması halinde öznel iyi oluş puanı 0,198 puan azalmaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin mizah davranışları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda bazı alt problemlere cevap aranmıştır. Bu kapsamda araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar tartışılmış ve yorumlanmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar ışığında araştırmacı ve uygulayıcılara öneriler sunulmuştur.

Tartışma

Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Algı Düzeyleri Üzerine Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler genel olarak kendi okul yöneticilerinin mizah davranışlarını tüm alt boyutlarda (alaycı mizah, üretici-sosyal mizah, reddedici mizah, mizahı olmayan tarz ve onaylayıcı mizah) orta düzeyde sergilediklerini düşünmektedirler. Öğretmen görüşlerine göre okul müdürleri en çok onaylayıcı mizah tarzı sergilemektedir. Bu sonuç, Dinç ve Cemaloğlu'nun (2018), Kent'in (1993), Koocen'in (1997), Puderbangh'in (2006), Mertz'in (2000), Spergeon'un (1998), Williams'in (1994), Özdemir ve Recepoğlu'nun (2010) araştırmalarında da öne çıkmıştır. Öğretmenler okul yöneticilerinin mizah davranışlarını alaycı mizah ve reddedici mizah boyutlarında, diğer boyutlara kıyasla daha düşük algılamışlardır. Bu durum her ne kadar yüksek düzeyde olmasa da öğretmenlerin okul yöneticilerinin mizah davranışlarına ilişkin olumlu bir algıya sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Okul yöneticilerinin mizah davranışlarının, alaycı ve

reddedici mizah tarzının düşük algılanması Erdoğan (2022) ve Sağır, Ataş, Doğruluk ve Mutluay'ın (2018) araştırmalarının sonucuyla desteklenmektedir. Araştırmada elde edilen okul yöneticilerinin en çok onaylayıcı mizah tarzını benimsemeleri okul ikliminin sağlıklı şekilde işlemesi için önemlidir. Dolayısıyla mizahın hiyerarşiyi ortadan kaldırmada önemli bir araç olduğu düşünüldüğünde bu mizah tarzının okul yöneticileri tarafından kullanılması, daha eşit bir çalışma ortamı oluşturmada destekleyici bir faktör olabilir. Ayrıca, olumsuz mizah tarzı yaklaşımı içeren alaycı ve reddedici mizah tarzlarının öğretmenlerin motivasyonunun olumsuz yönde etkileyeceğinden dolayı, bu mizah düzeylerine en az düzeyde sahip olmaları okul müdürleri ve öğretmenleri arasında sağlıklı iletişimin devam etmesi açısından önemlidir (Dinç & Cemaloğlu, 2018).

Öğretmenlerin Okul Müdürlerinin Mizah Davranışlarına İlişkin Algı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine Dair Tartışma

Araştırma bulgularına göre, okul yöneticilerinin mizah davranışlarına ilişkin algılarının cinsiyet, yaş, medeni durum, branş, öğrenim durumu, mesleki kıdem ve mevcut okullardaki hizmet süresi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

İlk olarak, cinsiyet değişkenine göre değerlendirmek gerekirse, bu tespit Erözkan (2009) ve Tümkaya (2006) tarafından elde edilen araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Bu doğrultuda, kadın ve erkek öğretmenlerin okul müdürlerinin mizah anlayışına ilişkin algı düzeylerinin benzer olmakla beraber alaycı mizah tarzı, üretici-sosyal mizah tarzı ve onaylayıcı mizah tarzında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha yüksek bir algıya sahip oldukları görülmüştür. Reddedici mizah tarzı ve mizahı olmayan tarzlarda ise kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha yüksek bir algıya sahip oldukları bulgusu elde edilmiştir. Elde edilen bu sonuç Altinkurt ve Yılmaz'ın (2011) araştırmasındaki sonuçlarla örtüşmektedir. Öğretmen görüşlerine göre okul yöneticilerinin mizah davranışlarını konu alan araştırmaların çoğunda mizah ile cinsiyet arasındaki farklılık anlamlı olmasa bile bu ikisi arasında anlamlı sonuçları bulan araştırmalar da mevcuttur (Bozgeyikli, 2014; Otrar ve Fındıklı, 2013). Araştırma sonucunda mizah ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmamış bile olsa farklı kültürlerde yapılan çalışmalarda bu ikisi arasında anlamlı farklılık bulunduğunu görmek mümkündür. Örneğin, Chen ve Martin'in (2007) Çin'de ve Kanada'da yaptıkları araştırmada Kanada'da cinsiyet farklılığı görülmezken, Çin'de erkek katılımcılar lehine daha yüksek puanlar elde edilmiştir.

İkinci olarak, okul müdürlerinin mizah anlayışının yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, Fındıklı'nın (2013) araştırma sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. Her ne kadar yaş ile mizah arasında anlamlı farklılık bulunmadığına dair araştırmalar mevcut ise de bunun tersini gösteren araştırmalar da literatürde vardır. Bu araştırmalardan biri de Öztürk (2015) tarafından yapılan araştırmadır. Bu araştırmanın sonucunda 51 ve üstü yaş grubundaki okul yöneticileri diğer yaş gruplarına göre daha fazla mizah davranışları sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma da yaşa bağlı olarak mizah algısında bir farklılık olmaması Türk eğitim sisteminin merkezi bir yapıya sahip olması, okullarda standart süreçlerin ve uygulamaların izlenmesi, öğretmenlik mesleğinde yaştan bağımsız olarak benzer sorumlulukların yerine getirilmesi durumuyla ilişkili olabilir.

Üçüncü olarak, okul yöneticilerinin mizah davranışları ve alt boyutlarına ilişkin algılarının mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu Yirci, Özdemir ve Kartal (2016) tarafından elde edilen sonuçlarla desteklenmektedir. Okul müdürlerinin mizah anlayışı ile mesleki kıdem arasında anlamlı farkın olmadığını ortaya koyan araştırmalar mevcut olsa da bu ikisi arasında anlamlı farklılığı ortaya koyan araştırmalar da vardır. Bu araştırmalardan biri de Sepetçi (2010) tarafından yapılan araştırmadır. Araştırma bulgusuna göre 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin katılımcı-sosyal mizah ve saldırgan mizah sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada mesleki kıdem bağlamında anlamlı bir ilişkinin olmaması yaşa bağlı olarak anlamlı bir ilişkinin ortaya çıkmaması sonucuyla benzerlik taşımaktadır ve bu beklenen bir durumdur. Çünkü kıdem arttıkça yaş da artar.

Dördüncü olarak, okul yöneticilerinin mizah davranışları bütün alt boyutlarıyla birlikte mevcut okullardaki hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu Zengin ve Basri (2018) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Okul müdürlerinin mizah anlayışı ile mevcut okuldaki hizmet süresi arasında anlamlı ilişki bulan araştırmalar da mevcuttur. Mermi'nin (2015) araştırma sonuçlarına göre, aynı okulda 1-5 yıl çalışan öğretmenlerin 16 yıl ve üzeri hizmet süresi olan öğretmenlere göre mizah puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Kısaca öğretmenlerin kıdemleri arttıkça mizah oranlarının düştüğü sonucu ortaya çıkmaktadır.

Beşinci olarak, okul yöneticilerinin mizah davranışlarına ilişkin algılarının medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu tespit Akçay ve Köprülü'nün (2021) bulgularıyla örtüşmektedir. Mizah ile medeni durum arasında anlamlı

farklılık olmadığına dair birçok araştırma mevcut olsa bile bu ikisi arasında anlamlı farkı bulan araştırmalar da mevcuttur. Buna göre bekar olan bireyler, evli olan bireylere nazaran daha yüksek mizaha sahiptir (Fındıklı, 2013). İlgili alan yazın incelendiğinde daha çok medeni durum yönüyle farklılığın olmadığı yönünde çalışmaların olması, bu araştırmadaki sonucun beklentileri uygun hale getirmektedir.

Altıncı olarak, okul yöneticilerinin mizah davranışlarına ilişkin algıların öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonuç Erdoğan (2022) ve Recepoğlu (2011) tarafından elde edilen sonuçlarla desteklenmektedir. Bu sonucun tersini söyleyen bir araştırma ise Akkaya (2011) tarafından yapılan araştırmadır. Bu araştırma sonuçlarına göre ise lisans mezunu öğretmenlerin yüksekokulu mezunu öğretmenlere göre mizah anlayışının daha yüksek olduğu sonucu görülmektedir.

Son olarak, öğretmenlerin okul yöneticilerinin mizah davranışlarının atamaya esas alan değişkenine ilişkin algı düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu tespit Özçelik'in (2021) araştırmasındaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Buna karşılık Sepetçinin (2010) araştırma bulgularına göre ise mizah ile branş arasından anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre sınıf öğretmenliği branşına sahip olan okul yöneticilerinin, branş öğretmeni olan okul yöneticilerine göre daha yüksek mizah tarzına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Sınıf öğretmenliğinin doğası gereği daha küçük yaş gruplarıyla içten ve samimi bir iletişim gerektirmesi böyle bir sonucu ortaya çıkarmış olabilir. Bu araştırmaya sınıf öğretmenleri dahil edilmediği için, bir başka ifadeyle, araştırma sadece ortaokullarda gerçekleştirildiği için branş yönüyle anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamış olabilir.

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşuna Göre Algı Düzeylerine İlişkin Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin öznel iyi oluş davranışlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, Arslan ve Şimşek (2022), Bıçak (2021) ve Çetin (2019) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Farklı kültürlerde yapılan çalışmalarda farklı sonuçların ortaya çıktığı araştırmalar da mevcuttur. Sasmoko, Herisetyantri, Suroso, Harisno, Ying, Rosalin, Pane ve Permai tarafından 2017 senesinde yapılan araştırmada Endonezya'da çalışan öğretmenlerin öznel iyi oluşunun orta seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Öznel İyi Oluş Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesine Dair Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin cinsiyet, yaş, medeni durum, branş, mesleki kıdem ve mevcut okulundaki hizmet süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Demografik özelliklere bağlı olarak öğretmen öznel iyi oluşunda farklılaşmanın olmaması durumu literatürde de karşılaşılan bir sonuçtur. Lyubomirsky'nin (2001) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre demografik değişkenler yetişkin öznel iyi oluşunun sadece %10'unu açıkladığı belirlenmiştir. İlk olarak cinsiyete göre öznel iyi oluş arasında anlamlı fark olmadığını destekleyen birçok araştırma mevcuttur (Cihangir Çankaya 2009; Myers ve Diener, 1995; Kıvılcım 2014; Wood, Rhodes ve Whelan, 1989; Yalız ve Solmaz, 2014). Bu çalışmaların sonucunda kadın ve erkeklerin benzer düzeyde iyi oluşa sahip oldukları ifade edilmiştir. Her ne kadar öznel iyi oluşun cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını gösteren çalışmalar olmasına rağmen, aynı zamanda cinsiyete göre öznel iyi oluşun farklılaştığını gösteren araştırma sonuçları da mevcuttur. Farklı kültürlerde yapılan çalışmalarda öznel iyi oluşun kadınlarda daha fazla olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar da mevcuttur (Seligman, 2002). Aynı zamanda erkeklerin kadınlardan fazla iyi oluşa sahip olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar da vardır (Düzgün, 2016). Bunun gibi cinsiyet değişkenine göre farklılığı ortaya koyan araştırmalar olsa bile, öğretmenlerin öznel iyi oluşunun cinsiyetine göre farklılaşmadığını ortaya koyan çalışmaların sayısı çoktur ve bu araştırma sonucu da bunu desteklemektedir. Bu farklılığın olmaması öznel iyi oluşun bireylerin cinsiyetine göre değil de kişilik özelliklerine göre olmasından kaynaklanabilir (Demir ve Murat, 2017).

İkinci olarak, öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyleri yaş, mesleki kıdem ve mevcut okulundaki hizmet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Araştırmanın bu sonuçları Dost (2006) ve Enginar'ın (2022) bulgularıyla desteklenmektedir. Bunun yanı sıra bu değişkenler arasında anlamlı farklılara ulaşan araştırma sonuçları da mevcuttur (Uzakgiden, 2019). Yaş ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasında anlamlı farklılık olmadığını gösteren birçok araştırma mevcut olsa da, bu ikisi arasında anlamlı ilişki bulan araştırmalar da literatürde vardır. Bıçak'ın (2021) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre 56-65 ve 46-55 yaş grubundaki öğretmenlerin öznel iyi oluşları arasında anlamlı bir fark bulunmuş ve bu iki yaş grubundaki öğretmenlerin öznel iyi oluşları 25-35 ve 36-45 yaş grubundaki öğretmenlerden daha fazla olduğu araştırma sonuçlarında tespit edilmiştir. Genel anlamda öğretmenlerin öznel iyi oluş durumları bu araştırma sonuçlarına

göre yaş arttıkça yükseldiği ortaya koyulmuştur. Farklı kültürlerde yapılan araştırmalarda da öznel iyi oluşun yaşla doğru orantılı olarak arttığı tespit edilmiştir (Ryff, 1989). Aynı araştırmada öğretmenlerin öznel iyi oluşu ile mesleki kıdem arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre, mesleki kıdemi 21 yıl üstü olan öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyleri kıdemi 1-10, 11-15 yıl ve 16-20 yıl olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üçüncü olarak, öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyleri medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu sonuç Yurcu ve Atay'ın (2015) bulgularıyla desteklenmektedir. Araştırma sonucu öğretmen öznel iyi oluşu ile medeni durum arasında anlamlı fark olmadığını göstermiş olsa bile, farklı kültürlerde yapılan araştırma sonuçlarına bakacak olursak, evli bireylerin bekar ya da boşanmış kişilerden daha çok öznel iyi oluşa sahip olduğunu gösteren birçok araştırma vardır. (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999; Seligman, 2002). Bu sonucu destekleyen başka bir çalışma ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2022 yılında yapılan araştırmadır. Bu araştırmaya göre evli bireylerin, evli olmayan bireylere göre daha mutlu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bir başka araştırma da ise evli bireylerin öznel iyi oluşunun yüksek olduğu, ama evliliğin üzerinden çok zaman geçmesi durumunda ise bu seviyenin tam tersine dönebileceği tespit edilmiştir (Hefferon & Boniwell, 2014). Medeni durum ve öznel iyi oluş arasındaki kültürel farklılığın çok önemli olduğunu gösteren bir başka araştırmada ise evliliğe çok değer veren toplumlarda evli bireylerin evli olmayan bireylere nazaran daha yüksek iyi oluşa sahip oldukları, bu toplumlarda evlilik çağında olmalarına rağmen evlenmeyen bireylerin çevrelerinden baskı görebildikleri ve bunun da onların öznel iyi oluşunu düşürdüğü öne sürülmektedir (Camp & Ganong, 1997).

Dördüncü olarak, öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyleri atamaya esas alan değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Bu sonuç Arslan (2022) ve Bıçak'ın (2021) bulgularıyla desteklenmektedir. Literatürde her ne kadar atamaya esas alan değişkeni ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasında anlamlı ilişki olmadığını gösteren çalışmalar olsa da, bu ikisi arasında anlamlı ilişki bulan çalışmalar da vardır. Bunlardan biri Durmaz (2020) tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışmaya göre öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyleri branşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Bu bağlamda İngilizce öğretmenlerinin öznel iyi oluş seviyeleri diğer branşlarda bulunan öğretmenlerden anlamlı şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Son olarak, öğretmenlerin öznel iyi oluşu öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Genel anlamda lisansüstü eğitim almış olan öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyi lisans mezunu öğretmenlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Yetim'in (2001) araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Alan yazında araştırma sonucuyla çelişen bulguların elde edildiği çalışmalara da rastlanılmış, bu çalışmalarda ise eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin daha mutsuz olma durumu olduğunu ve bu kişilerin eğitim sevilerinden dolayı yaşam beklentilerinin yüksek olduğu, onun için de öznel iyi oluşlarını olumsuz etkilediği görülmüştür. Bu bulguyu destekleyen bir başka araştırma ise Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan araştırmadır. Bu araştırma ise herhangi bir okulu bitirmeyenlerin öznel iyi oluş seviyelerinin daha yüksek olduğu bulgusudur (TÜİK,2020). Literatürdeki sonuçlar dikkate alındığında, bu araştırma sonucunun çarpıcı olduğu yaygın literatürle çeliştiği söylenebilir.

Öğretmenlerin Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışları ve Öğretmen Öznel İyi Oluşu Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma

Okul yöneticilerinin mizah davranışları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasındaki ilişki incelendiğinde olumsuz mizah tarzlarının (alaycı mizah ve reddedici mizah) ve mizahı olmayan tarzın öğretmenlerin iyi oluşlarıyla negatif ilişkili olduğu saptanmıştır. Bir başka ifadeyle okul yöneticilerinin olumsuz mizah kullanmalarının veya mizahi olmayan bir tarza sahip olmalarının öğretmen öznel iyi oluşunu azalttığı söylenebilir. Buna karşın, okul yöneticilerinin olumlu mizah tarzlarına (üretici-sosyal mizah ve onaylayıcı mizah) sahip olmaları ile öğretmen öznel iyi oluş düzeyi pozitif ilişkili bulunmuştur, diğer bir deyişle okul yöneticilerinin olumlu mizah tarzına sahip olduğunu düşünen öğretmenlerin iyi oluş düzeylerinin de yüksek olduğu iddia edilebilir. Tüm bu anlamlı ilişkilere rağmen araştırmada ortaya çıkan çarpıcı bir sonuç olumlu mizah tarzlarının ve mizahi olmayan tarzın istatistiksel olarak öğretmen öznel iyi oluşunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığıdır. Bu sonuç literatürde yapılan diğer çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Martin 2004). Bu araştırmada, olumsuz mizah tarzları ise öğretmen öznel iyi oluşunun anlamlı bir yordayıcısı olarak saptanmıştır. Bu sonuçlar literatürdeki diğer bazı sonuçlarla desteklenmektedir (İlhan,2005; Kuiper, Grimshaw ve Leite, 2004). Literatür çalışmalarında mizahın daha çok olumlu yönde kullanıldığını ve bu şekilde kullanılan mizahın okul iklimine olumlu yansıdığını gösteren birçok araştırma vardır. Gelecek nesilleri yetiştirme görevini üstlenen eğitim kurumlarında olumlu mizah kullanımının daha çok kullanmasının pek çok faydası

vardır (Ziegler, Boardman ve Thomas, 1985). Mizah alanında yapılan çalışmaların çoğalmasi ile birlikte mizahın sadece olumlu bir boyuttan değil de, birçok boyuttan oluşan bir kavram olduğu ortaya çıkmıştır (Kuiper ve Martin,1998). Mizahın olumsuz olarak kullanılması durumunda ise iş ikliminde olumsuz sonuçlara sebep olacağı belirtilmiştir (Romero ve Curthirds, 2006). Yöneticilerin olumsuz mizah kullanımı iş tatmininde, iyi oluş ve lider -üye etkileşiminin azalmasına sebep olduğu yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, yöneticilerin örgüt çalışanlarını inciterek, alaycı mizah kullanmaları çalışanların işinden duyduğu memnuniyeti olumsuz etkilemektedir (Büyükyılmaz, 2018). Yöneticilerin olumsuz mizah kullanımlarının çalışanlar üzerindeki ilişkiyi araştıran araştırmalar literatürde çok olmasa bile, bu araştırmada elde edilen sonuçların benzer ilişkiyi araştıran bazı araştırmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Romero ve Arendt, 2011; Sobral ve Islam, 2015; Wisse ve Rietzschel, 2014).

Sonuç

1. Öğretmen algılarına göre okul yöneticileri mizah davranışlarını genel olarak orta düzeyde sergilemektedirler. Alt boyutlar arasında en yüksek düzeyde sergilenen mizah tarzı onaylayıcı mizah tarzı olurken, en düşük mizah tarzı ise reddedici mizah tarzıdır.
2. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mevcut okullardaki hizmet süresi, medeni durum, öğrenim düzeyi ve branşları okul müdürlerinin mizah davranışları algılama düzeylerinde anlamlı bir farklılık meydana getirmemiştir.
3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öznel iyi oluş algılarının yüksek düzeyde olduğu görölmüştür.
4. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, mevcut okullardaki hizmet süresi, medeni durum ve branş değişkenlerine göre öznel iyi oluş düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşmamıştır.
5. Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin öğrenim düzeyi ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasında anlamlı ilişki bulunmuş, lisansüstü mezunu öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere nazaran öznel iyi oluşlarının yüksek olduğu görölmüştür.
6. Araştırma sonuçlarına göre okul yöneticilerinin alaycı mizah ve reddedici mizah tarzları ile öğretmenlerin öznel iyi oluşu arasında negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuş, okul müdürlerinin alaycı mizah ve reddedici mizahının artması halinde öğretmenlerin öznel iyi oluşları anlamlı olarak azalmaktadır.

7. Okul yöneticilerinin üretici-sosyal mizah, onaylayıcı mizah ve mizahi olmayan tarzları öğretmen öznel iyi oluşunu yordamadığı, alaycı mizah ve reddedici mizah tarzlarının ise öğretmen öznel iyi oluşunun anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarının değerlendirilmesiyle hem araştırmaya hem de uygulamaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Araştırmacılara Öneriler

1. Okul yöneticilerinin mizah anlayışı ile öğretmen öznel iyi oluşu arasındaki ilişkinin tespit edildiği bu araştırma devlet ortaokullarında görev yapan öğretmenlerin katılımıyla yapılmıştır. Araştırma farklı eğitim kademelerinde de uygulanarak bu konunun kapsamı genişletilebilir.
2. Ankara'daki 9 merkez ilçede uygulanan bu araştırma Türkiye'nin tüm illerinde uygulanarak, ülke genelindeki görünüm ortaya çıkarılabilir.
3. Öğretmenlerin katılımıyla gerçekleştirilen bu araştırma velilere, öğrencilere ve yardımcı personele de uygulanarak konuya farklı bakış açısı kazandırılabilir.
4. Nicel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilen bu araştırma nitel ya da karma araştırma yöntemleriyle ele alınması suretiyle konuya farklı mercekten bakılması sağlanabilir.
5. Öğretmen demografik değişkenlerine bağlı olarak okul yöneticilerinin mizah tarzlarının veya öğretmen öznel iyi oluşunun neden farklılaşmadığı üzerine nitel bir araştırma yapılabilir.
6. Olumlu mizah tarzlarının öğretmen öznel iyi oluşunun anlamlı bir açıklayıcı olmaması buna karşın olumsuz mizah tarzlarının öğretmen öznel iyi oluşunun anlamlı bir açıklayıcısı olması sonucunun nedenleri ile birlikte araştırılacağı bir çalışmanın literatüre anlamlı katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Uygulayıcılara öneriler

1. Bu araştırma sonucuna göre okul yöneticisinin olumlu mizah kullandığını düşünen öğretmenlerin öznel iyi oluş algılarında yüksek çıkmıştır. Tam tersi, olumsuz mizah

kullanımında ise bu algıda düşüş görülmüştür. Dolayısıyla öğretmenini mutlu görmek isteyen okul yöneticilerinin olumlu mizaha başvurmaları, mizahi yönlerini geliştirmeleri, mizahi söylem veya davranışların da öğretmenleri incitmekten, benliklerine zarar vermekten kaçınmalarının yararlı olacağı söylenebilir.

2. Mizahın okul iklimine etkisi göz önüne alınarak okul müdürlerinin belirlenmesinde mizah tarzlarını kullanan bireylerin seçilmesine özen gösterilebilir.
3. Olumlu mizah tarzları konusunda adından sıkça söz ettiren okul yöneticileri belirlenerek, diğer okul yöneticilerine model olabilecek akran öğrenme faaliyetleri yapılabilir.
4. Okul yöneticilerinin kullandığı olumsuz mizah tarzlarının öğretmenlerin öznel iyi oluşunu olumsuz etkilemektedir. Bu çerçevede okul yöneticilerine, okullarda olumsuz mizah tarzının kullanmasını azaltmak için birtakım stratejiler kazandırılabilir.

KAYNAKLAR

- Abel, M. H. (2002). Humor, stress, and coping strategies. *International Journal of Humor Research*, 3, 365-381.
- Açıklan, A. (1998). *Toplumsal, kurumsal teknik yönleriyle okul yöneticiliği*. Ankara: Pegem
- Akalın, Ş. H. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Akçay, P., & Köprülü, H. (2021). Okul yöneticilerinin mizah tarzları ile yönetim becerileri arasındaki ilişki. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11 (18),
- Akgemci, T., Abdul Kareem, A., & Kızıloğlu, E. (2020). Örgüt ikliminin örgüt temelli özsaygı ve öznel iyi oluş üzerindeki etkisi: Kobi'ler üzerinde bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 65-78.
- Akkaya, M. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Şişli ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akün, D. (1997). *9-11 Yaş çocuklarında mizah duygusunun gelişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. New York: Holt, Reinhart & Winston.
- Altinkurt, Y., & Yılmaz, K. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin mizah tarzları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Aluş, Y., & Selçukkaya, S. (2015). Türk ailesinde mutluluk algısı ve değerleri. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 1(2), 151-175.
- Ardınç, İ. S. (2009). *Kalem Dergisi ve mizah anlayışı (1908-1911)*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiye Araştırmalar Enstitüsü, İstanbul.

- Arıcı, H. Y. (2020). Mutluluk tarihi. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmalar Dergisi*, 9, 217-243.
- Aristoteles. (2007). *Nikomakhos' etik* (S. Babür, Çev.). Ankara: Bilgesu.
- Arslan, Ş. (2022). *Öğretmenlerin okul yöneticilerinin liderlik tarzlarına ilişkin algıları ve öznel iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aslan, H. (2006). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öğrenilmiş güçlülük düzeylerine ve cinsiyetlerine göre mizah tarzlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Aslan, İ. U. (2007). *Televizyon reklamlarında mizahın kullanımı*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Åstedt Kurki, P., & Isola, A. (2001). Humour between nurse and patient, and among staff: Analysis of nurses' diaries. *Journal of Advanced Nursing*, 35(3), 452-458.
- Bender, M. T. (2005). John Dewey'in eğitime bakışı üzerine yeni bir yorum. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 13-19.
- Berk, R. A. (2000). Does humor in course tests reduce anxiety and improve performance? *College Teaching*, 48(4), 151-158.
- Berwald, J. P. (1992). Teaching French language and culture by means of humor. *French Review*, 189-200. <https://www.jstor.org/stable/397569> sayfasından erişilmiştir.
- Bolay, S. H. (2013). *Felsefe doktrini ve terimler sözlüğü*. Ankara: Nobel.
- Boz, U. (2014). Toplumsal eleştiri yönetimi olarak mizah ve Türk mizahı: Yeni medyadan Bahattin örneği. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Dergisi*, 21, 143-159.
- Bradburn, N. M. (1969). *The structure of psychological well-being*. <https://psycnet.apa.org/record/1970-19058-000> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bıçak, M. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Büyükyılmaz, O. (2018). Yöneticilerin olumlu ve olumsuz mizah kullanımı ile çalışan tutumları arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 125-150.

- Campbell, K. L., Martin, M. M., & Wanzer, M. B. (2001). Employee perceptions of manager humor orientation, assertiveness, responsiveness, approach/avoidance strategies, and satisfaction. *Communication Research Reports*, 18(1), 67-74.
- Camp, P. L., & Ganong, L. H. (1997). Locus of control and marital satisfaction in long-term marriages. *Families in Society*, 78(6), 624-631.
- Cann, A., Watson, A. J., & Bridgewater, E. A. (2014). Assessing humor at work: The humor climate questionnaire. *Humor: International Journal of Humor Research*, 27(2).
- Cemaloğlu, N., Recepoğlu, E., Şahin, F., Daşçı, E., & Köktürk, O. (2012). Mizah davranışlar ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(4), 693-716.
- Çetin, A. (2019). Öğretmenlerin öznel iyi oluşları ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 506-521.
- Chauvet, S., & Hofmeyer, A. (2007). Humor as a facilitative style in problem-based learning environments for nursing students. *Nurse Education Today*, 27(4), 286-292.
- Chen, G. H., & Martin, R. A. (2007). A comparison of humor styles, coping humor, and mental health between Chinese and Canadian university students. *International Journal of Humor Research*, 20(3), 215-234.
- Celso, B.C., Ebener, D.J. and Burkhead, H.(2003). Humor coping, health status, and life satisfaction among older adults residing in assisted living facilities. *Aging and Mental Health*, 7(6), 438–445.
- Clouse, R. W., & Spurgeon, K. L. (1995). Corporate analysis of humor. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 32(3-4), 1-24.
- Cooper, C. (2008). Elucidating the bonds of workplace humor: A relational process model. *Human Relations*, 61(8), 1087-1115.
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: Öz-belirleme kuramı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 23-31.
- Çelikten, M., & Çelikten, Y. (2018). Okul yöneticilerinin mizah ve disiplin anlayışı. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 453-467.

- Çetin, A. (2019). Öğretmenlerin öznel iyi oluşları ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 506-521.
- Çiftçi, S. (2021). *Ergenlerde sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ve öznel iyi oluş arasındaki ilişki: sosyal karşılaştırma ve yalnızlığın aracı rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Çinkır, Ş. ve Kurum, G. (2017). To be appointed or not to be appointed: The problems of paid teachers. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 9-35.
- Deaton, A. (2008). Income, health and well-being around the world: Evidence from the Gallup World Poll, *Journal of Economic Perspectives*, 22, 53-72.
- Decker, W. H., & Rotondo, D. M. (1999). Use of humor at work: Predictors and implications. *Psychological Reports*, 84(3), 961-968.
- Deiter, R. (2000). The use of humor as a teaching tool in the college classroom. *NACTA Journal*, 20-28.
- Demir, R., & Murat, M. (2017). Öğretmen adaylarının mutluluk, iyimserlik, yaşam anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 13 (7). 347-378.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276–302.
- Diener, E. (2000). The science of happiness and a proposal for a national index of university of illinois at urbana-champaign. *American Psychologist Association*, 55(1), 34-43.
- Diener, E., & Biswas Diener, R. (2011). *Happiness: Unlocking the mysteries of psychological wealth*. UK: John Wiley & Sons
- Diener, E., & Ryan, K. (2009). Subjective well-being: A general overview. *South African Journal of Psychology*, 39(4), 391-406.
- Diener, E., Lucas, R. E., & Oishi, S. (2002). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. *Handbook of Positive Psychology*, 2, 63-73.
- Diener, E., Nickerson, C., Lucas, R. E., & Sandvik, E. (2002). Dispositional affect and job outcomes. *Social Indicators Research*, 59(3), 229-259.

- Diener, E., Scollon, C. N., & Lucas, R. E. (2009). The evolving concept of subjective well-being: the multifaceted nature of happiness. *Advanced in Cell Aging and Gerontology*, 187-219.
- Dinç, Ü. & Cemaloğlu, N. (2018). İlkokul yöneticilerinin mizah kullanma tarzları ile öğretmenlerin stres yaşama düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5 (2), 1-37.
- Düzgün, O. (2016). *Ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin mutluluk düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişki*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Tokat.
- Donovan, A. M. (1999). *Cognitive, affective and satisfaction variables as predictors of organizational behaviors: A structural equation modeling examination of alternative models*. Champaign: University of Illinois at Urbana.
- Durmaz, C. (2020). *Öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyleri ile okul iklimine ilişkin algıları ve sınıf yönetim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dumludağ, Ö. (2011). *Mutluluk ve iktisadi parametreler üzerine bir inceleme*. (Doktora tez). <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/47636.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Erözkan, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki tarzları ve mizah tarzları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Fakültesi Dergisi*, 26, 56-66.
- Erdoğan, N. (2022). *Okul müdürlerinin kullandıkları güç kaynakları ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin öğretmen algılarına göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Ergün, E. ve Sezgin Nartgün, Ş. (2017). Öğretmen öznel iyi oluş ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 385-397.
- Eker, Gülin Öğüt, *İnsan, Kültür, Mizah (Eğlence Endüstrisinde Tüketim Nesnesi Olarak Mizah)*, Grafiker Yayınları, Ankara 2009.
- Fârâbî, E. N. M. (1987). *Fusûlü'l-medenî*, (çev. Hanifi Özcan), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

- Forbes, R. E. (1997). *Humor as a teaching strategy to decrease anger in the classroom of students who are emotionally handicapped or severely emotionally disturbed*. Doctoral Dissertation, The Union Institute.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (Eighth Edition). New York: McGraw-Hill.
- Frankl, V. E. (1985). *Man's search for meaning*. London: Simon and Schuster.
- Ryan, K. (2018). Öznel iyi oluş: Genel bir bakış. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2621-2638.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Goldsmith, L. A. (1979). Adaptive regression, humor and suicide. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47(3), 628.
- Güleç, R. (2019). *Yöneticilerin mizah tarzının çalışanların iş yaşam kaliteleri üzerine etkisinde psikolojik sermayenin aracı rolü; Bir alan araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Güney, A. (2021). *Örgütlerde mizah, örgüt iklimi ve bilgi saklama davranışları arasındaki ilişkiler üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güngör, B. Ş. (2020). *Tek ebeveynle ve iki ebeveynle yaşayan ergenlerin öznel iyi oluşuna göre okulda öznel iyi oluş ve arkadaşla bağlanma düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gündoğdu, R ve Yavuzer, Y. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş ve psikolojik ihtiyaçlarının demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 115 – 131.
- Harris, R. (2017). *Mutluluk tuzağı*. İstanbul: Litera.
- Hefferon, K., & Boniwell, I. (2014). *Pozitif psikoloji*. Ankara. Nobel.
- Holmes, J. (2007). Making humour work: Creativity on the job. *Applied Linguistics*, 28(4), 518-537.

- Huang, K. P., & Kuo, W. C. (2011). Does humor matter? From organization management perspective. *Journal of Social Sciences*, 7(2), 141-145.
- İlhan, T., & Bacanlı, H. (2007). Mizah tarzları, kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş: Bir model denemesi. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 6(11).
- James, D. (2004). A need for humor in online courses. *College Teaching*, 52(3), 93-94.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel.
- Keith Spiegel, P. (1971). Early conceptions of humor: Varieties and issues. *The Psychology of Humor: Treoretical Perspectives and Empirical Issues*, 4-39.
- Keith Spiegel, P. (1972). *Early concepioons of humor: Varieties and issues*. London: Academic.
- Koestler, A. (1997). *Mizah yaratma eylemi*. İstanbul: İris.
- Kuipenh, N. A., & Martin, H. (2010). Is sense of humor a positive personality characteristic?. *The Sense of Humor: Explorations of a Personality Characteristic*, 3, 159.
- Kuiper, N. A., Grimshaw, M., Leite, C., & Kirsh, G. (2004). Humor is not always the best medicine: Specific components of sense of humor and psychological well-being. *International Journal of Humor Research*, 17(1), 135-168.
- Kuiper, N. A., & Olinger, J. L. (1998). *Humor and mental health*. New York: Diego: Academic.
- Kuiper, N. A. & Martin, R. A. (1998). Is sense of humor a positive personality characteristic? Ruch, W. (Ed.), *The Sense of Humor: Explorations of a Personality Characteristic* (Humor Research Series) (ss. 183-206). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Kent, S.H. (1993). *An investigation of the relationship between humor style and effectiveness off elementary school principals as perceived by teachers in Georgia*. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and These database. (UMI No.9416267).
- Küçükbayındır, Z. (2003). *The effect of humour training on job satisfaction and organasational climate*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Koonce, W. J. (1997). *The relationship between principals' humor styles and school climate in elementary schools* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9731494)
- Kıvılcım, P. (2014). *Öğretmenlerde iş doyumu, özyeterlik inancı ve yaşam doyumu ilişkisinin karşılaştırılması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Mersin.
- Lee, D. (2015). The impact of leadres's humor on employees' creativity; The moderating role of trust in leader. *Seoul Journal of Business*, 59-87.
- Lowe, J. (1986). Theories of ethnic humor: How to enter, laughing. *American Quarterly*, 38(3), 439-460.
- Lyubomirsky, S. (2001). Why are some people happier than others? The role of cognitive and motivational processes in well-being. *American Psychologist*, 56, 239-249.
- Lyubomirsky, S., King, L., & Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success?. *Psychological Bulletin*, 131(6), 803-855.
- Martin, R. A. (1998). Approaches to the sense of humor: A historical review. W. Ruch (Ed.), *The sense of humor: Explorations of a personality characteristic* içinde (s. 15-60). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Martin, R. A., Puhlik-Doris, P., Larsen, G., Gray, J., & Weir, K. (2003). Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the humor styles questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37(1), 48-75.
- Martin, R. A., & Ford, T (2018). *The psychology of humor: An integrative approach*. New York: Academic.
- Martin, R. A., Kuiper, N. A., Olinger, L. J., & Dance, K. A. (1993). Humor, coping with stress, self-concept, and psychological well-being. *International Journal of Humor Research*, (6) 1, 89-104.
- Maurois, A. (1959). Mizah. *Varlık Sanat ve Fikir Dergisi*, 1(3), 496-500.
- May, R. (2009). *Man's search for himself*. New York: WWNorton & Company.
- Mesmer-Magnus, J., Glew, D. J., & Viswesvaran, C. (2012). A meta-analysis of positive humor in the workplace. *Journal of Managerial Psychology*, 155-190.

- Mermi, Ö. F., (2015). *Öğretmenlerin mizah tarzları ile mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/sayfasından erişilmiştir>
- Mertz, D. J. C. (2000). *Teachers' perceptions of principals' humor style: Its effect on teacher satisfaction and burnout*. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9991715)
- Morreall, J. (1997). *Gülmeyi ciddiye almak*. İstanbul: İris.
- Myers, D., & Diener, E. (1995). Who is happy. *American Psychological Society*, 1, 1-19.
- Nettle, D. (2005). *Happiness: The science behind your smile*. New York: Oxford University.
- Nezlek, J.B., & Derks, P. (2001). Use of humor as a coping mechanism, psychological adjustment, and social interaction. *International Journal of Humor Research*, 14 (2), 395-413.
- Oktan, V. (2012). Beden imajı ve reddedilme duyarlılığının öznel iyi oluşu yordama gücü. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 11-22.
- Osmanoğlu Erginsoy, D. ve Kaya, H. İ. (2013). Öğretmen adaylarının yükseköğretime dair memnuniyet durumları ile öznel iyi oluş durumlarının değerlendirilmesi: *Kafkas Üniversitesi örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 45-70.
- Otrar, M., & Fındıklı, E. (2014). Okul yöneticilerinin mizah tarzları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Ataşehir örneği). *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 39(39), 145-157.
- Oruç, Ş. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde mizah*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öker, G. Ö. (2009). *İnsan kültür mizah: insanlık tarihinde mizahın serüveni: Felsefi bir problem olan mizahtan eğlence endüstrisinde tüketim nesnesi mizaha*. Ankara: Grafik.
- Öngören, F. (1998). *Cumhuriyet'in 75.yılında tür mizah ve hicvi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Öz, F. (2010). Stresle baş etmede önemli bir yol: Mizahın kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 83-88.

- Özbay, Y., Palancı, M., Kandemir, M., & Çakır, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının duygusal düzenleme, mizah, sosyal öz-yeterlilik ve başa çıkma davranışları ile yordanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 325-345.
- Özçelik, A. (2021). *Okul yöneticilerinin çatışma yönetim stratejileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan.
- Özdemir, N. (2010). Mizah, eleştirel düşünce ve bilgelik; Nasreddin Hoca. *Milli Folklor*, 29-30.
- Özdemir, S. ve Recepoğlu, E. (2010). *Örgütsel sağlık ve mizah*. V. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi Bildiriler Kitabı, 01-02 Mayıs 2010, Antalya.
- Özer, G. (2014). *Orta öğretim kurum yöneticilerinin mizah tarzlarının incelenmesi (Kayseri ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Özünlü, Ü. (1999). *Gülmecenin dilleri*. Ankara: Doruk.
- Uzakgiden, M, A. (2019). *Öğretmenlerin öznel iyi oluşlarının öz-yeterlilik inançları ve psikolojik ihtiyaçların doyumunda denge değişkenleri açısından incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Park, N. (2004). The role of subjective well-being in positive youth development. *The annals of the American Academy of political and social science*, 591(1), 25-39.
- Papousek, I. (2018). Humor and well-being: A little less is quite enough. *Humor*, 31(2), 311-327.
- Panish, R. J. (2002). *Life satisfaction in elderly*. Anpublished Doctora Dissertation, California School of Professional Psychology at Alameda.
- Priest, R. F., & Swain, J. E. (2002). Humor and its implications for leadership effectiveness. *International Journal of Humor Research*, 169.
- Pundt, A. & Herrmann, F. (2015). Affiliative and aggressive humour in leadership and their relationship to leader- member exchange. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 88(1), 108-125.

- Puderbaugh, A. (2006). *The relationship between supervisor's humor styles and subordinate job satisfaction*. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3208068).
- Recepoğlu, E. (2008). Okul müdürlerinin mizah yeteneğinin öğretmenlerin iş doyumlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 74-86.
- Recepoğlu, E. (2011). *Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin mizah tarzları ile öğretim liderliği davranışları ve okulun örgütsel sağlığı arasındaki ilişki*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/sayfasından> erişilmiştir.
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Romero, E. J. & Cruthirds, K.W. (2006). The use of humor in the workplace. *The Academy of Management Perspectives* 20(2), 58-69.
- Romero, E., & Pescosolido, A. (2008). Humor and group effectiveness. *Human Relations*, 61(3), 395-418.
- Romero, E. J. & Arendt, L. A. (2011). *Variable effects of humor styles on organizational outcomes*. *Psychological Reports*, 108(2), 649-659.
- Rosenthal, F. (2020). *Erken islamda mizah*. İstanbul: Divan.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everyything, or is? Exolorations on the meaning of psychological well- being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 4(4), 1069.
- Sağır, M., Ataş, M., Doğruluk, S., & Mutluay, Y. (2018). Okul yöneticilerinin mizah tarzları ile örgütsel adalet arasındaki ilişki. *İnternational Journal of Social Science*, 67, 61-76. https://jasstudies.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=178945571_5-Ar%C5%9F.%20G%C3%B6r.%20Yal%C3%A7%C4%B1n%20Mutluay.pdf&key=28729 sayfasından erişilmiştir.
- Sarı, T. ve Çakır, G. (2016). Mutluluk korkusu ile öznel ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 5, Özel Sayı.
- Sasmoko, S., Herisetyantri, I., Suroso, J. S., Harisno, Ying, Y., Rosalin, K., Chairiyani, R. P., ... Permai, S.D. (2017). Am I a well being teacher? (A review of subjective wellbeing for elementary teachers). *Man in India*, 97(19), 293-300).

<https://research.binus.ac.id/edutech/wp-content/uploads/sites/11/2020/04/5.-2017-Scopus-Full-Am-I-a-well-being-teacher.pdf>

- Sayım, F. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma ve tez yazım yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Seligman, M. E. P. (2002). Positive psychology, positive prevention and positive therapy. In C. R. Snyder & S. J. Lopez, (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 3-9). New York, NY: Oxford University.
- Spencer, G. (1989). An analysis of JAP-Baiting humor on the College Campus. *Humor*, 2(4), 329-348.
- Staw, B. M., Sutton, R. I., & Pelled, L. H. (1994). Employee positive emotion and favorable outcomes at the workplace. *Organization Science*, 5(1), 51-71.
- Sobral, F. & Islam, G. (2015). He who laughs best, leaves last: The influence of humor on the attitudes and behavior of interns. *Academy of Management Learning & Education*, 14(4), 500-518.
- Solmaz, D. (2014). Öğretmen adaylarının öznel iyi oluş düzeyleri: Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(35), 651-657.
- Sümer, M. (2008). *Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin stresle başa çıkma stilleri ve bazı değişkenlere göre mizah tarzlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Konya.
- Şimşek, A. (2022). *Öğretmen zihniyeti ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi: Sınıf öğretmenleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Spurgeon, K. (1998). *Humor versus burnout: An organizational analysis of principals and teachers*. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9831984)
- Taylor, S. (1999). *Using humor and theatre to facilitate learning with diabetes educators; A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree master of adult education*. Doctoral Dissertation, St. Francis Xavier University.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson Education

- Thorson, J. A., & Powell, F. C. (1993). Sense of humor and dimensions of personality. *Journal of Clinical Psychology*, 49(6), 799-809.
- Tuzgöl D. M. (2005). Öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 23(3), 103-109.
- Tuğlacı, P. (1971). *Okyanus Türkçe sözlük*. İstanbul: Pars.
- Tümkiye, S. (2006). Öğretim elemanlarının mizah tarzları ve mizahı yordayıcı değişkenler. *Eurasian Journal of Educational Research*, 23, 200-208.
- Türkmen, F. (1996). Mizahta üstünlük teorisi ve Nasrettin Hoca fıkraları. *V. Milletarası Türk Halk Kültürü Kongresi*.
- Türkmen, M. (2012). Öznel iyi oluşun yapısı ve anababa tutumları, özsaygı ve sosyal destekle ilişkisi: Bir model sınaması, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 41-73.
- Usta, Ç. (2005). *Mizah dilinin gizemi*. Ankara: Akçağ.
- Vecchio, R. P., Justin, J. E., & Pearce, C. L. (2009). The influence of leader humor on relationships between leader behavior and follower outcomes. *Journal of Managerial Issues*, 21 (2), 171-194.
- Viitala, R., Tanskanen, J., & Sääntti, R. (2015). The connection between organizational climate and well-being at work. *International Journal of Organizational Analysis*, 23(4), 606-620.
- Vilaythong, P. A., Arnau, R.C., Rosen, D.H., & Mascaro, N. (2003). Humor and hope: Can humor increase hope?. *International Journal of Humor Research*, 16(1), 79-89.
- Wood, W., Rhodes, N., & Whelan, M. (1989). Sex differences in positive well-being: A consideration of emotional style and marital status. *Psychological Bulletin*. 106(2), 249-264.
- Wright, T. A., & Staw, B. M. (1999). Affect and favorable work outcomes: Two longitudinal tests of the happy-productive worker thesis. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior* 20(1), 1-23.

- Williams, R. A. (1994). *The perceived value of administrator humor to school climate* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9429737)
- Wisse, B. & Rietzschel, E. (2014). Humor in Leader-Follower Relationships: Humor Styles, Similarity and Relationship Quality. *Humor: International Journal of Humor Research*, 27(2), 249-269.
- Yardımcı, İ. (2010). Mizah kavramı ve sanattaki yeri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-41.
- Yerlikaya, E. (2003). *Mizah tarzları ölçeğinin (the humor styles questionnaire) uyarlama çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yetim, Ü. (2001). *Toplumdan bireye mutluluk resimleri*. İstanbul: Bağlam.
- Yirci, R., Özdemir, T., & Kartal, S. (2016). Okul yöneticilerinin mizah yönelimleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2479-2495.
- Yılmaz, K. (2011). Okul yöneticilerinin mizah tarzlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 27-44.
- Yüksekbilgili, Z., & Akduman, G. (2016). Bireysel mutluluk ve işkoliklik ilişkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 95-112.
- Zhongying, H.U. (2013). Research and analysis on the teachers' happiness. *Research Journal of Applied Sciences, Engineering and Technology*, 6(10), 1720-1725.
- Zengin, T., & Gündüz, H. B. (2019). Okul yöneticilerinin mizah tarzlarının örgütsel sessizliğe etkisi. *Yıldız Journal of Education Research*, 4(1), 1-21.
- Ziegler, V., Gerald Boardman, G. & Thomas, M.D. (1985). Humor, leadership, and school climate. *The Clearing House*, 58(8), 346-348.

EKLER

EK-1. Veri toplama Araçları

Sayın meslektaşlarım,

Bu anket, mizah davranışları ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Üç bölümden oluşan anketin birinci bölümünden oluşan anketin birinci bölümünden kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümünde “Mizah davranışları” üçüncü bölümünde “Öğretmen öznel iyi oluş ölçeği” yer almaktadır. Tüm bölümlerdeki her maddeyi dikkatli bir şekilde “X” ile işaretleyiniz. Araştırmanın verilen yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacak olup yanıtlarınız hiç kimse ile paylaşılmayacaktır. Katılımlarınız ve desteğiniz dolayı teşekkür ederim.

Resul SAHETMAMMEDOV

Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Bölüm 1: Kişisel Bilgiler

1. **Okulunuz Bulunduğu İlçe:** (1) Altındağ, (2) Çankaya,
(3) Etimesgut, (4) Gölbaşı, (5) Keçiören, (6) Mamak,
(7) Pursaklar, (8) Sincan, (9) Yenimahalle
2. **Cinsiyetiniz:** (1) Kadın (2) Erkek
3. **Medeni durumunuz:** (1) Evli (2) Bekar
4. **Yaşınız:**.....
5. **Branşınız:**
6. **Öğrenim Durumunuz:** (1) Lisans (2) Yüksek Lisans (3) Doktora
7. **Öğretmenlik mesleğindeki toplam hizmet süreniz (yıl):**

Bölüm 2: Mizah Davranışları Ölçeği

Md	Anketteki her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak size en uygun seçeneği “X” ile işaretleyiniz.	Hiç katılmıyorum	Az katılıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Çok katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Okul yöneticimiz çok fazla gülmez	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Okul yöneticimiz başkalarıyla şakalaşmaz	()	()	()	()	()
3	Okul yöneticimiz nadiren mizah yapar	()	()	()	()	()
4	Okul yöneticimiz başkalarının yaptığı mizaha şüphe ile bakar	()	()	()	()	()
5	Okul yöneticimiz kendisine espri yapan kişiye karşı olumlu bir gözle bakmaz	()	()	()	()	()
6	Okul yöneticimiz mizah yapan kişileri uyarır	()	()	()	()	()
7	Okul yöneticimiz mizah yapan kişileri güvenilir bulmaz	()	()	()	()	()
8	Okul yöneticimiz mizahı mesleki değerlerle bağdaştırılmaz	()	()	()	()	()
9	Okul yöneticimiz mizahı takdir eder	()	()	()	()	()
10	Okul yöneticimiz espri yapıldığı zaman güler	()	()	()	()	()
11	Okul yöneticimiz olaylara mizahi açıdan bakanlara sempati duyar	()	()	()	()	()
12	Okul yöneticimiz kendisine espri yapılmasından mutlu olur	()	()	()	()	()
13	Okul yöneticimiz şaka yapmaktan hoşlanır	()	()	()	()	()
14	Okul yöneticimiz mizah üretir	()	()	()	()	()
15	Okul yöneticimiz fıkraları (olay, zaman ve kişileri) değiştirerek anlatır	()	()	()	()	()
16	Okul yöneticimiz yaşanmış olayları mizahi bir dille anlatır	()	()	()	()	()
17	Okul yöneticimiz insanları güldürmekten hoşlanır	()	()	()	()	()
18	Okul yöneticimiz anılarımızı komik bir dille anlatır	()	()	()	()	()
19	Okul yöneticimiz çok sayıda fıkra bilir	()	()	()	()	()

20	Okul yöneticimiz başkalarının yaşadığı komik olayları sıklıkla anlatır	()	()	()	()	()
21	Okul yöneticimiz olaylara fıkralarla tepkide bulunur	()	()	()	()	()
22	Okul yöneticimiz okuduğu komik hikâyeleri, haberleri bizimle paylaşır	()	()	()	()	()
23	Okul yöneticimiz birisi hata yaptığında, çoğunlukla onunla dalga geçer	()	()	()	()	()
24	Okul yöneticimiz mizahı başkalarını eleştirmek ya da aşağılamak için kullanmaktan hoşlanır	()	()	()	()	()
25	Okul yöneticimiz birinden hoşlanmazsa onu küçük düşürmek için hakkında espri yapar	()	()	()	()	()
26	Okul yöneticimiz aklına gelen komik şeyleri, insanları incitecek olsa da söyler	()	()	()	()	()
27	Okul yöneticimiz espri yaparken genellikle karşısındakinin bunu nasıl kaldıracağını önemsemez	()	()	()	()	()
28	Okul yöneticimiz mizahta başarılı olan kişileri küçük düşürmeye çalışır	()	()	()	()	()
29	Okul yöneticimiz mizahı, ilişkileri geliştirmek yerine, ilişkilere sınır koymak için kullanır	()	()	()	()	()
30	Okul yöneticimiz mizah tarzıyla bizi üzer	()	()	()	()	()

Bölüm 3: Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği

Md.	Anketteki her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak size en uygun seçeneği “X” ile işaretleyiniz.	Neredeyse hiçbir zaman	Bazen	Sık sık	Neredeyse her zaman
1	Kendimi bu okula ait hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
2	Başarılı bir öğretmenim	()	()	()	()
3	Bu okulda gerçekten kendim olabilirim	()	()	()	()
4	Öğrencilerin yeni şeyler öğrenmesine yardım etmede iyiyim	()	()	()	()
5	Bu okuldaki insanların beni önemsediklerini hissediyorum	()	()	()	()
6	Bir öğretmen olarak pek çok şey başardım	()	()	()	()
7	Bu okulda saygı görüyorum	()	()	()	()
8	Öğretmenliğimin etkili ve yararlı olduğunu hissediyorum	()	()	()	()

EK-2. Ölçek Kullanım İzinleri

Re: Mizah Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Fatih SAHİN
Alın: ben

1 Nisan Cum 23:34

Merhaba Resul SAHETMAMMEDOV,
Geliştirdiğimiz Mizah Davranışları Ölçeği'ni tezinizde ve diğer bilimsel çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Başarılar dilerim.

Doç. Dr. Fatih Şahin
Gazi Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı

Kimdi

Kime:

Gönderilenler: 1 Nisan Cuma 2022 6:34:44

Konu: Mizah Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Değerli Hocam merhaba,
Hocam ben Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans öğrencisi Resul SAHETMAMMEDOV.
Türk Eğitim Bilimler Dergisinde yayınlanmış "Mizah Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" makalenizindeki ölçeğin tezimde ve makaleimde kullanmama izin vermenizi Sizden rica ediyorum.

Saygılarımla
Resul SAHETMAMMEDOV
İyi çalışmalar, sağlıklı günler dilerim

Re: ÖZnel İyi Oluş Ölçeği Kullanma izni

7 Nisan Per 11:13

*Sakarya University Journal of Education

Resul Sahetmammedov s 2022 Per, 11:09 tarihinde şunu yazdı:

Değerli Hocam merhaba...
Hocam ben Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi Yüksek lisans öğrencisi Resul SAHETMAMMEDOV.

Original Article/Özgün Araştırma dergisinde yayınladığınız Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeğinin Türkiye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması makalenizde gördüm fakat ölçeğe ulaşamadım. Tezimde ve makaleimde kullanmak üzere geliştirdiğiniz ölçeği sizden rica edebilir miyim? Saygılarımla sunarım.

Saygılarımla
Resul SAHETMAMMEDOV

İyi çalışmalar ve sağlıklı günler dilerim.

Ölçek izni

Gelen Kutusu

RESEARCH ASSISTANT

8 Nisan Cum 11:45

Merhaba,

Ölçeği çalışmanızda atıf göstererek kullanabilirsiniz.
Gerekli bilgileri ekte bulabilirsiniz.

Çalışmanızda kolaylıklar dilerim.

Research Assistant Elif ERGÜN
Faculty of Education
Department of Educational Administration and Supervision
Abant İzzet Baysal University
Bolu/Turkey

EK-3. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 07.06.2022-E.378705

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu**

Sayı : E-77082166-604.01.02-378705
Konu : Değerlendirme ve Onay

07.06.2022

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Resul SAHETMAMMEDOV'un, Doç.Dr.Fatih ŞAHİN'in** danışmanlığında yürüttüğü **“Öğretmen Algılarına Göre Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışları ile Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşu Arasındaki İlişki”** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **24.05.2022** tarih ve **10** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Araştırma Kod No: 2022 - 733

Komisyon Başkanı

Ek:1 Liste
DAĞITIM
Gereği:
Sayın Doç. Dr. Fatih ŞAHİN

Bilgi:
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

EK-4. MEB araştırma İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.06.2022-E.391497

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.06.2022-E.391394

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-52190191

17.06.2022

Konu : Araştırma izni

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgili: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 09.06.2022 tarihli ve 382697 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Resul SAHETMAMMEDOV'un "**Öğretmen Algılarına Göre Okul Yöneticilerinin Mizah Davranışları ile Öğretmenlerin Öznel Yaşadıkları Arasındaki İlişki**" konulu çalışması kapsamında ilimiz merkez ilçelerine bağlı ortaokullarda uygulama yapma talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek:
Uygulama Araçları (4 sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Gazi Üniversitesi

Bilgi:
9 Merkez İlçe

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..